

2454.

1731,43
M

DISSERTATIO INAUGURALIS
IURIDICIALIS ECCLESIASTICA,

DE

FORO CLERICORVM
PROTESTANTIVM,
CONSISTORIO, NON PRO-
ROGABILI,

QVAM EX DECRETO ET AVCTORITATE,
INCLVTI, QVI LIPSIÆ VIGET,
ICTORVM ORDINIS,

PRO ROSTRIS CONSVETIS, ABSQVE PRÆSIDE,

AD SVPREMOS IN VTROQVE
IURE HONORES, AC PRIVI-
LEGIA DOCTORVM

CAPESSENDA,

DEFENSVRVS EST

Ertaugott THOMASIVS, LIPSIENS.

DIE XVI. AVGVST. MDCCXXXI

LIPSIÆ, LITTERIS BREITKOPFII

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT

BOCHUM

UNIVERSITÄT

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

BOCHUM

DE
FORO CLERICORVM PROTESTANTIVM,
CONSISTORIO, NON PROROGABILI.

§. I.

Quemadmodum secundum sententiam Xenophonis in Oeconomico, nihil est aut pulchrius, aut ad usum commodius ordine, nihil contra aut aspectu foedius ac deformius, aut quod plura omnibus rebus adfert incommoda, confusione ac perturbatione: ita ad reipublicæ salutem ac incrementum tantum ponderis & momenti in ordine est situm, ut si quis sustulerit, solem de mundo sustulisse videatur. Cum vero ad licentiam proniores nos simus, sedula est adhibenda diligentia, ne perturbatis omnibus opus sua mole labatur; sed potius cives in ordinem redigantur; ad quod tamen nullæ aliæ rationes, quam pacta, inter æquales, & leges inter imperantes & subditos, conducunt. Id quod etiam sub primis Christianismi incunabilis rite observatum est a Christianis, Imperatorum Ethnicorum Imperio nondum subiectis, eo, quod necessitatem sibi impositam esse videbant, LL. conventionalium condendarum causa, cum quoad doctrinam publicam, tum quoad disciplinam ecclesiasticam conveniendi. (a) Atque cum Christiani Fora Gentilium ^{ob ordinem LL. & Pacta.} ^{ob Leges, in primis seculis} ^{u) Synodi,} ^{β) Arbitri Episcopi.} canebat.

(a) Hinc & quando in locum Judæ alius surrogandus erat, Petrus convocabat totam multitudinem negotiumque ei committabat,

De foro clericorum protestantium,

ne pejus ac angue fugerent averfarenturque, lites tamen controversiæ inter hos ortæ decidi definitive opus esset, piscopos ac Presbyteros adibant *arbitrosque* eligebant, ex illa alia ratione, quam quia maximam iis habebant fidem: honorem *per tot. tit. X. de Arbitris.* (b) Postquam vero hæc

Act. I. 25. Et postquam deinceps necessitas postulabat, ut se-tem diaconi constituerentur, A-ossoli hoc negotium *ad totam ecclesiam* pertinere credebant. Act. VI. 2. Lite de circumcissione fidelium ex gentilibus orta, deli-erationes non ab Apostolis & resbyteris desuper tantum insti-uebantur, sed præterea etiam *miversa ecclesia Hierosolymitana* ad has admessa, & ejus nomine conclusum conceptum fuit. Act. XV. 1. seq. Tandem cum & ex-ommunicatio, ex judaicis eccle-ssiis in Christianos cœtus esset in-troducta, quæ quandam jurisdic-tionis figuram & speciem habere vi-detur, illam tamen præpositi neu-tiquam sibi vindicabant, sed facile concedebant, ut *a tota ecclesia* exerceretur. Ita redarguit Pau-lus Corinthios & quidem non solos doctores, sed *omnes, & to-tam ecclesiam*, quod inc. stuosum illum haud e medio sustulerint. 1 Cor. V. 2. quem ut ejicerent pro-inde præcepit *vers. ult.* atque id ipsum quoque ad desiderium Pau-li factum esse, patet ex 2 Cor. II. 7. & c. conf. Stryk *Disp. de Origini*

ne & usu Jurisdicct. Eccl. C. I. §. 7. & Puffendorf Einleitung zur Historie. T. I. Cap. XII. vom Pabst. §. 10 sequ.

(b) Vivente salvatore nulla alia in usu fuerunt judicia, quæ juris-dictionem aliquam ecclesiæ prop-riam præsupponerent. Christus ipse subjectum se potestatis civilis professus est, dum tributum solvit. Matth. XVII. 27. & postea ad judicium deductus seculare non excepit de fori competentia. Joh. XIX. 11. Ipso Apostolorum tem-pore & paulo post parciores fue-runt Christiani in agitandis litibus & maxime dederunt operam, ne judicia subirent. Nec tamen evi-tari id tam circumspecte potuit semper, ut non existerent subinde ut sunt igenia hominum, qui judi-cio contendere maluerint, & fora gentilium proterve adierint: Id vero reprehendit Paulus 1 Cor. VI. 1. seq. Ex cujus consilio orti sunt in Ecclesia Christiana *arbitri* vel *arbitratores*, omni tamen juris-dictione destituti. Constitutis postea Episcopis & Presbyteris illi maxime eligebantur, a partibus ar-bitri vide hæc ap. *Thomasium ad*

Consistorio, non prorogabili.

hæc cognitio Episcopalis ab Imperatoribus Christianis confirmata ac corroborata Legibus publicis fuerat, fastusque ac ambitio Episcoporum plures causas, ut aquilo nubes, attraxerat, *Audientia Episcopalis & Consistorium* suas acceperunt natales. (c) Cumulatis enim successu temporis negotiis ecclesia-

*Inde Origo
Consistorii.*

A 3

clesia-

Lancellos P. 3. p. 1210. Quodsi itaque quædam lites fuerant ortæ inter fideles, maxime de causis civilibus, ex commendatione *Pauli i Cor. VI. 5 seqq.* invaluisse videtur, quod lites suas haud amplius ad ordinarios magistratus detulerint, sed quibusdam ex fratribus determinandas decidendasque commiserint. Inde autem nulla jurisdictio in ecclesia nata est. Fuerunt hæc *arbitria*, & compromisso interveniente lites decidebantur. Plerumque tamen lites ad Episcopos & presbyteros devolvebantur, quæ res ubi in consuetudinem abiit, tandem *tribunalia Ecclesiastica* orta, & per varia secula continuata sunt, uti plenius ostendit *Samuel Barnage Diss. de Ecclesiastico Tribunali.* Quin quod ipsi Imperatores hæc iudicia episcopalia haud abrogerunt, sed potius confirmarunt, uti constat ex Lege *Theodosii*, releta in c. 38 seq. C. II. q. 1. *conf. cit. Diss. Stryckii l. c. §. 8. & Puffendorfs Einl. zur Zist. T. I. C. XII. vom Päpst §. 13.*

(c) *Conf. Boehmeri Jus Eccles. Prot. T. I. L. I. Tit. 31. §. 25. seqq. & T. III. Dissert. Prelim. §. 64. &*

all. Diss. Stryckii qui §. 9. seq. inquit: In primo Seculo nulla fuit Episcopalis Jurisdictio. Ipsi enim Episcopi & Presbyteri nullam habuerunt inter se distinctionem, sed æquales fuerunt. Seculo II. vero quædam figura iudicii in ecclesia apparuit, cum Episcopi prerogativam insignem præ Presbyteris acceperint, seque in altiore gradum exaltate, paulatimque directionem negotiorum ecclesiasticorum ad se traxerint, & quæ alias iudicio totius Ecclesiæ terminata fuerunt, sibi met adscripserint. Seculo III. iudicia Synodalia vim insignem habuerunt, & ab hoc tempore ordinaria *Consistoria* seu *iudicia Ecclesiastica* fuisse videntur. Non quidem erant hæc *iudicia statæ & perpetua*, cum tales Synodi essent rariores, & ita non eam habebant rationem in omnibus, uti hodierna *Consistoria*. Verum hoc seculo quidam Episcopi in suis ecclesiis potestatem quandam politicam affectarunt, ut probabile sit, illos etiam in clerum & plebem reliquam jurisditionem in causis minoribus affectasse. *Testes allegas Originem*

A 3

nem

6 *De foro clericorum protestantium,*

clericis, brevique tempore in immensum auctis negotiis, his pares non erant amplius Episcopi, sed causas quasdam aliis relinquere sese coactos videbant. Quare *Archidiaconis* causas leviores tradebant. Ex quo duplicia orta sunt *judicia*, *suprema* nempe & *inferiora* etiam archidiaconalia vocata. Quippe quæ tamdiu durabant, quamdiu opes Episcoporum & superbia nondum adolecebant. Postea autem ad dignitatis fortunarumque fastigium evecti, cum causæ majoris momenti amplificarentur, Episcopalem suam provinciam *Vicariis generalibus* sive *officialibus* circa Seculum XII. deferebant, adjunctis quibusdam assessoribus, qui totum Col-

nem Tr. 31. & 32. in Math. & Eusebium Lib. VII. c. 30. ex quibus constaret, causas majores quidem ad Synodos provinciales detulisse Episcopos, levioris vero momenti ad suam decisionem traxisse. Atque hoc ipsum ante CONSTANTINUM M. eo facilius fieri potuit, quia non ausi sunt, coram iudice infideli litigare, cum alioquin hæc prima quasi occasio esse solet, eos gravissimis persecutionibus involvendi. Postquam vero Imperatores Christo nomen dederunt, pleniorē ecclesiæ quoque nactæ sunt libertatem, & ita *judicia Ecclesiastica* ab Episcoporum nutu dependere visa sunt. Denique ex nimia indulgentia ac conniventia CONSTANTINI M. evenit, ut *Judicia Ecclesiastica* Synodalia in Concilio Nicæno c. 5. cui ipse Constantinus præfuit, confirmata, & ita *jurisdictio Eccle-*

siastica lege certa Clero data fuerit. Atque hæc solennia iudicia quidem obtinuerunt in causis majoribus, maxime hæreseos, & depositionum; sed causas minores clericorum Episcopi ad suum forum paulatim traxerunt, postquam 1) illis *suprema directio* in bona Ecclesiastica data, 2) reliquus clerus iis subiectus est, & 3) reliqua negotiorum Ecclesiasticorum determinatio ab eorum arbitrio dependere cœpit. Hic dominatus sacer peperit *jurisdictionem ecclesiasticam* etiam in singulis Episcopatibus, & cum Episcopi pari jure inter se frui vellent, mox alii alios imitati, & sic tandem hæc structura reipublicæ ecclesiasticæ ad suum est deducta confirmationem &c. Origo Consistoriorum plena manu pertractatur a *Thomasio ad Lancellottum. P. III. Lib. III. T. I. (1).*

(d) Boehm.

Collegium seu Judicium constituebant. (d) Quibus *Officialibus* ortum suum debet *Consistoriorum* constitutio. Fundabatur enim hoc iudicium Seculo XIII. ab Episcopis dependens, ac jurisdictione in certas personas ac res pollens, a ceteris denique iudiciis secularibus plane separatum. Et quia locus ille, ubi hi *Officiales* sedebant & jurisdictionem exercebant *Consistorium* vocabatur, totum hoc iudicium nomine *Consistorii* veniebat. (e)

§. II

(d) Boëhm. c. I. L. 1. Tit. 28. §. 3. hæc prolata confirmat, dicens: *Judicia Episcopalia* seu *ecclesiastica* invalere circa decursum *Seculi III.* & post hæc tempora magis magisque stabilita, & Legibus canonibusque confirmata sunt. Ipse Laicorum causæ ad hæc iudicia delatæ sunt, ut docet *titulus C. de audient. episc.* quamvis episcopi in his ad instar *arbitrorum* levato velo procederent, strepitumque forenses seponerent. Hisce iudiciis ipsimet Episcopi antiquitus per plura secula præfuerunt, donec archidiaconis causas levioris momenti delegarent, majoris vero momenti suæ cognitioni reservarent. Cum vero seculo inprimis XII. in tribunalibus ecclesiasticis episcoporum causæ controversæ secundum *legem civilium* modum exactius ponderari censerent, & ita *processus civilis* his applicandus esset, præterea episcopi sæpe abessent, & commodioris vitæ gratia se huic

oneri subducerent, nec semper diis, quæ processum respiciunt, factis instructi essent, denique archidiaconis, potestatem suam nimis extendentibus, tuto fidere non possent, sed magis de illis suppressendis cogitarent, observante Luca in theat. verit. & just. Tom. VII. relat. jur. disc. 6. n. 2. *Consistoriis* suis *officiales* hinc inde præfecerunt, & per eos omnem *jurisdictionem contentiosam* explicuerunt. Unde jam Seculo XII. hinc inde hujusmodi *officialium* seu *vicariorum* fit mentio, observante Espenio. P. III. Jur. Eccl. Tit. 5. c. 1. m. 21. seqq. plenius autem & in universum demum Seculo XIII. introducti sunt in singulis episcopatibus, uti *tor. 1. de officio Vicarii in 6.* docet. *Thomastinus P. I. de vet. & nov. eccles. discipl. Lib. II. c. 8. §. 4. seq.*

(e) Jure Romano *Consistorium* SYMMVS CONSESSVS appellatur, l. f. C. D. offic. divers. jud. aliisque locis PRINCIPIS CON-

8 *De foro clericorum protestantium,*

§. II.

*Definitio
Consistorio-
rum.*

Consistoria sunt judicia, (a) a summo Principe vi superiori-

CONSISTORIUM; item SACRUM CONSISTORIUM usurpatur. Strictius deinceps pro spirituali CVRIA EPISCOPI accipi cepit; Quam in sententiam Jure Romano EPISCOPALIS AUDIENTIA nuncupatur, l. 25. C. D. Episc. & Cler. r. i. C. D. episc. aud. EPISCOPALE JUDICIUM, eodem Jure Canonico AUDITORIUM. Communiter appellatur CONSISTORIUM ECCLESIASTICUM. Germanis: Das Geistliche Gerichte, das Kirchen-Gerichte, nec non die OFFICIALEY, das OFFICIAL - Gerichte: In Anglia CVRIA CHRISTIANITATIS appellatur conf. Berg. Diss. Jur. Select. p. 329. & Bohm. Disp. de Foro Laic. Eccles. C. I. §. XXV.

(a) Genus hac in mea definitione constitui *Judicia*. Quemadmodum enim Principes *boni ordinis causa* & ut iustitiae eo major ratio habeatur, quibusdam peculiaribus causis peculiariora iudicia ordinare solent, cujus commatis sunt, *metallica, venatoria, salinaria, mercatoria, militaria, academica & feudalia*; ita etiam causis ecclesiasticis quae hinc & inde sese extendunt, peculiare iudi-

cium constituere pro lubitu possunt. Dico *Principem boni ordinis causa posse ejusmodi judicia instituire*, non itaque necessario debet. Falsum enim est, in omni regimine duos peculiare status, Sacerdotium nimirum & Imperium, quorum quilibet suam singularem omnimodamque haberet potestatem, existere oportere. Nam ab Ecclesia primitiva ad nostra tempora non valet, sed inanis est consequentia, ideo, quod tunc temporis religio Christiana imperio subijci indigna judicabatur ab Imperatoribus: & quod in Republica nondum constituta licuit, non etiam permixtum est in Republica, quae hoc aevo floret, optime constituta. Sed res nondum expedita est, sunt enim multi, qui novo objectionis aculeo nos conantur vulnerare, dicentes; *sublata apud Protestantes potestate Episcoporum rolli & ipsa debuisse Consistoria, eadem Jurisdictione, qua Pontificiorum pollent, praedicta*. At velim, ut omnes hic expendant sedulo, omnem mutationem esse periculofam, eo, quod ille, qui majora initio suscipit facile succumbit, frustratur, factis viribus fit imbecillior, qui vero a minimis incipit, successive fit aliquid quando

quando robustior, fidentior & melior quam ante fuit, ut jam & paria facile superet, & paulo majora tutius aggrediatur. Immutabatur autem *Reformatione Lutheri* totus antea actus status, id quod non poterat non, attrahere maximum periculum, quod ut effugerent, non erat consilii summa in his miscere, sed sensim ac pedetentim procedere. Prudentissima itaque ex sapientia hoc esse factum evidentissimum est ex his, ad quod adhuc accedit, quod illud, quod saluti & quieti Reipublicæ non obest, non sit e medio tollendum, sed conservandum potius, si magis Reipublicæ conducatur. Sed quorsum hæc recito? ut scilicet effulgeat hujus veritatis lumen, qui Constitutionem Consistoriorum Protestantium inter reliquias papales referunt, quæ Principum juribus obicem ponent, ut ea, in usum plenissime deducere non possent. Idque his duobus argumentis confirmare sciunt. Primo, quia in effectu rempublicam in Rep. formarent Consistoria, ex quo principum auctoritas decrederet. Deinde, permanerent tamen & essent plane separata ac a reliqua Principum potestate disjuncta judicia, licet Principum nomine res suas expedire dicantur. Verum enim vero sciendum: Consistorium constitui a Principe, qua tali, non ab ecclesia, vel a Principe qua

Episcopo, ut statim post multum probaturus sum. Quocirca Respublica in republica formari, seu sacerdotium una cum imperio gubernaculis præsidere, auctoritasque Principis minui nunquam poterit. Porro Consistoria non sunt separata a Principum Potestate judicaria, sed potius ab eo dependentia, id quod ex eo manifestatur factis; quia Principes, si volunt, causas Ecclesiasticas etiam judici seculari committunt, causas Ecclesiasticas perinde ut in aliis judiciis a Consistorio avocant, limites, & quænam causæ ad illud referri, quænam seculari judici reservari debeant, præscribunt, Appellationes denique a Consistoriis accipiunt. Quæ rationes certissimi sunt teste, Consistorium agnoscere superiorem Principem, jurisdictionemque quam habet, non proprio, sed Principis nomine. æque ut alia a Principe constituta judicia exercere. Licet non sim in eo, ut putem Consistoria per se & absolute esse necessaria, quam potius certissime statuam, Principes, si velent, ac reipublicæ conduceret, neque Lege publica vel pacto impedirentur, Consistoria abrogare posse, adeoque necessaria ea esse, fateor ex necessitate hypothetica, quatenus id suadent imo præcipiunt Leges prudentiæ legislatoriæ. Nam potest evenire, ut alia foras jamjam occupata sint satis, ut ma-

10 *De foro clericorum protestantium,*

rioritatis territorialis (b) constituta, ab eoque dependentia,

xima inde profluat utilitas, si Clericis peculiare & speciale, instituitur tribunal. Possunt vero etiam status & civitates esse, ubi hæc exultat doctrina, ut in civitatibus popularibus, Norinberga & Hamburgo de quibus Struckius in not. ad Jus Eccl. Brumm. L. 3. c. 1. certiores nos facit, omnes has causas a senatu esse expediendas. Ab his tamen merito excipiendum est, si aliud quid LLbus Imperii publicis vel conventionem cum statibus provincialibus cautum sit, puta, ne Princeps catholicus subditis Protestantibus Consistorium quod anno regulativo habere, adimat, eorumque jura minuatur, quale est Consistorium Hildesheimense, ubi Episcopus Pontificiæ religioni addictus Consistorium Protestantium nullo modo tollere unquam valet.

(b) Constituitur Consistorium ab eo qui jus summum circa sacra habet. Quod jus summum, cum apud Pontificios Papa sibi attribuat, constituuntur quoque ab hoc Consistoria. At apud Protestantes Jus circa sacra pars est Superioritatis Territorialis; & quia hæc Principi competit, & hoc jus a Principe exerceri debere necesse est, & quidem qua Principe, hoc est, quia hæc Superioritate Territorialis est

præditus. Magnus enim est Doctorum quorundam error; qui putant, quod status Imperii non tantum sint Principes, sed & Episcopi, adeoque duplex potestas & secularis, in Politia seu statu Politico, & Ecclesiastica, in Ecclesia seu statu sacro, in uno subjecto concurrat, ita ut jurisdictionem ecclesiasticam, quatenus sunt Episcopi exerceant in suis Territoriis Principes. Id quod tamen ex falso principio suam hausit originem, ac si tantum Episcopis seu Clericis competeret Jurisdictio Ecclesiastica, & ad eam exercendam incapaces essent Laici, quatales, adeoque opus esset, ut Principes personam Episcoporum simul repræsentent, sine qua potestas hæc circa sacra administrari non posset. E contrariò docent nos historiarum monumenta, omnia Ecclesiæ negotia ex Imperatorum & Principum nutu pependisse, illosque non ut Episcopos, sed ex suprema sua potestate non solum ipsos, sed etiam per magistratus seculares hanc gessisse jurisdictionem, nunquam statuentes, hanc tantum spectare ad Episcopos quatales, ut docet lex 33. C. pr. de Episc. & Cler. Deinde causa DONATISTARVM probat, in qua CONSTANTINVS. M Imp.

M. Imp. iudices delegatos dedit, testibus *Augustino Ep. 102. & Eusebio L. 10. Hist. Eccl. c. 7.* Porro CONCILIA GENERALIA & PARTICVLARIA indixerunt, præferunt, vel præsidēs dederunt, deciderunt que. Circa LITVRGICA DISPOSVERVNT, quod *tot textus Cod. & Nov.* ostendunt, & speciatim *Nov. 137.* liquidum reddit. Celebrationem FESTORVM adornarunt. LEGES DE SACRIS tulerunt, quod *uterque Codex* uberrime docet. EPISCOPOS CONSTITVERVNT, & ELECTOS confirmarunt. Ipsa ORIGO PALLII ex Imperatorum concessione dependet. Novos denique EPISCOPATVS ac ARCHIEPISCOPATVS instituerunt *Nov. 131.* Ut ipsa exempla, præprimis CAROLI M. qui in Saxonia quam plurimos erexit atque fundavit Episcopatus atque Archiepiscopatus, & PHILIPPI II. Romanorum Regis, qui anno 1198. Archiepiscopo Salzburgenſi concessit, ut novum Episcopatum erigat, referente *Henrico Canisso Tom. II. antiq. select. p. 499.* taceam atque omitam. PRINCIPES & STATVS IMPERII talia jura circa sacra etiam exercuisse, de HENRICO LEONE, ARNVLPHO Bavaria Duce & aliis probat *Boehmerus in Disp. de Jure Episcop. Princ. Evang. §. 13. seq. & in Jure Eccles. Prot. L. 1. Tit. 31. §.*

34. *seqq.* Principes BRVNSVICENSES & LVNEBURGENSES in ditionibus suis exercuerunt jura primariarum precum, uti Diplomate perspicuo ostendit *Leibnitius Tom. II. script. Brunsvic. p. 397.* DVCEs SAXONIE jura precum publicarum sibi vindicarunt ante reformationem, uti rescripto GEORGII de anno 1509. docet *Schilter in Instit. Jur. Can. L. 2. T. 1. §. 16. (a)* Idem exercuerunt jura reformandi, quod illustri testimonio comprobatum dedit *Schilter de Libert. Eccles. Germ. L. 6. c. 7. §. 7.* Nam anno 1446. WILHELMVS III. DVX SAX. ATQVE THVRINGIE cum statibus provincialibus Thuringiæ dicitam celebravit; ubi imprimis consultatio habita de reformatione Cleri Thuringiaci & conservatione juris territorialis, de non evocando aut appellando, adversus pontificis Romani emissarios. Notum quoque est, quid dixerit DVX SAXONIE GEORGIVS, cum de Ballivia Thuringiensis moveretur: SE ESSE IN SVA PROVINCIA, PONTIFICEM, ESSE IMPERATOREM, ESSE SVMMVM PER GERMANIAM MAGISTRVM ORDINIS TEVTONICI. Quin & ANTIQVI SAXONES archiflimis, hanc Pontificis potentiam, limitibus circumscribere, uti ex Speculo Saxonico constat, quod Jus
B 2 SAXO-

12 *De foro clericorum protestantium,*

tia, (c) quibus data potestas est, de causis ecclesiasticis

Saxonicum Romanæ curiæ ea de causa maximo semper fuit offendiculo. Qui meis hic dictis non contentus est legere potest. *Adami Rechenbergii Disp. de Prærogativa Imperii Principis Protestantis an. 1696. Lipsiæ habitam. Bohii Disp. de Laici Foro Ecclesiastico. Cap. I. Stryckii all. Disp. DE LVDEWIG Disputation. de Præcipuo Principis Evangelici. ejusdem. De Principum S. R. J. Potestate in Sacris ante Pac. Religionis. & ejusdem Comment. ad A. B. Puffendorff. de habitu relig. ad vitam civil. Thomafum in vindic. Jur. majest. circa sacra. Conring. de Majest. civil. auctor. circa sacra. Hugonem Grotium de Imper. sum. potest. circa sacra. & alios. Quare cum neque ad Clericorum neque ad Episcoporum numerum referendi sint Principes Protestantes, ineptum quoque esset potestatem in sacris arctissimis juris illius Episcopalis cancellis includere seu Principem vocare Episcopum, siquidem longe amplior sese extendit Principum nostrorum Superioritas Territorialis, quam Jura Episcopalia. Quin imo prorsus & penitus eliminanda est atque rejicienda distinctio inter principem qua talem & qua Episcopum, præprimis eum ea status Ecclesiastici*

& Politici duplicitas pro mero commento sit habenda. Amplectenda potius sententia, status Imperii, quia summam habent potestatem Politicam, jurisdictionem exercere politicam. Adeoque circa utrumque objectum, Ecclesiam nempe & Politiam, unum est Imperium, idemque quod ab una sola majestate in Republica pendet. conf. *Hertius de Superior. Territ. §. XIII. & Boehmerus saepe cit. in Jur. Eccl. Pror. T. I. L. I. T. 31. §. 43. seqq.* Ita aperta ac manifesta sunt omnia, ut certe ea in vitis repetam. Quia tamen hac labe Juris Publici & Canonici libri contaminati vere omnes, operæ pretium esse arbitratus sum, eo rem reducere, ut nulla amplius opus sit divinatione:

(c) Dependere Consistoria etiam a PRINCIPIS & non ab ECCLESIA exinde apparebit, quia alias Ecclesia a se ipsa dependere deberet, adeoque separatam Republicanam constitueret, quod admittere nos nullo modo possumus; si vero ejus potestas dependet a summa potestate civili, tunc dici non potest, eam propriam habere jurisdictionem, sed est tantum delegata, quæ tamen imperium requirit. In quam sententiam it. *Brunnemannus L. 3. J. Eccl. c. 1. §. 3.*

cis (d) & personis (e) Domini territorii loco decernendi,

§. 3. *Consistoria*, inquam ordinantur in ecclesiis evangelicis a statibus Imperii, quibus jurisdictio ecclesiastica competit. Ecclesia enim, qua talis, non habet jurisdictioem & vim coactivam externam sed internam. Paulo post ita pergit clarior: quia jus in sacra ad principem pertinet, ideo etiam jurisdictio a principibus & qui jura Principis habent, exercetur, & quidem per Consistoriales. Quæ si vera sunt, ut sunt verissima, ab eis qui superioritate territoriali non gaudent, ut est ecclesia, dependere nullo modo potest Jus Consistoria constituendi, sed Principes sunt qui jus suum circa sacra per Consistorium exercent. Exercent itaque Consistoria non propriam jurisdictioem, sed æque, ut alia constituta judicia omnia Principis nomine tractant. Dissentiunt Carpozovius in *Consist. Jurisp. L. 1. Def. 11. p. 14.* quem refutat Stryk. in *all. Disp. de Orig. & usu Jurisd. Eccl. C. 2. §. 2. 3. seq.* & Weborus Theologus Halensis, in *Tr. de Jur. Consist. L. 47. Sect. 1.* cujus rationes parum ponderis habere docet Boëhm. in *J. Eccl. Prot. T. 1. L. 1. Tit. 28. §. 19. seq.* Quemadmodum autem ex superioritate Territoriali fluit Jus, ordines & Leges de Religionis ritu & cere-

moniis promulgandi, in his cognoscendi, judicandi, mandata & penas statuendi, peculiariaque ea de causa constituendi judicia, limitesque eis præscribendi & definiendi, quæ causæ ad illa referri, & qua seculari judicio reservari debeant; ita si specifica determinatio de his deficit, recurrendum est ad Jus Canonicum, eo, quod ad imaginem Consistoriorum Catholicorum nostra formata primitus fuere. Audianus Mevium, qui *P. II. Decis. 134.* ait: *Consistoria hodie successerunt in locum episcopalis judicii: unde quæ hujus olim fuerunt, illius facta creduntur, vi surrogationis. Uti in hac specie inde argumentum in Germania ducimus, & quæ episcopalis jurisdictio sunt, nisi ubi ex religione vel statu republicæ diversa ratio apparet, consistoriis applicamus.* Conf. Thomasi *Disp. de Jure Princ. circa sepul. solennia §. 15. inf. & Boëhm. all. J. Eccl. L. 1. T. 28 §. 47. seq.*

(d) Longum esset recensere omnes species Causarum Ecclesiasticarum, quæ ad Consistorium pertinent. Summam igitur tantum attingam divisionem, ubi distinguuntur ab aliis in *Spirituales & Ecclesiasticas*, ab aliis in *mere Civiles*, in *mere Ecclesiasticas & mixtas*

mixtas, ab aliis denique in *spirituales*, *dependentes* & *mixtas*, & ab aliis aliter, quæ tamen omnes in re conveniunt, ut pertractatæ leguntur apud Stryck in *all. Diff. C. 2. §. XII seqq.* apud Bohn. in *Diff. de Laici Foro Ecclesiastico C. 3. §. 4 seq.* apud Boehmerum in *Jur. Eccl. Prot. T. I. L. 2. T. 2. §. 3. seqq.* apud Berger. in *Diff. Jur. Select. p. 332.*

(e) Inter personas, in quas Consistorium rem habet, primum locum tenent Clerici omnis generis, & tota eorum familia, non tamen famuli, nisi quid aliter sit constitutum expresse. His succedunt servi Ecclesiarum dotales, c. 69. c. 12. q. 2. quia sint portio ecclesiæ, agrænen claudunt Clerici minorum ordinum, ut sunt custodes, organici, ludimoderatores. Laici equidem interdum quoque Consistoriis subsunt, 1) quando sint actores contra Clericum, 2) in Reconventionem, 3) quando rei, per prorogationem, aut ecclesiasticis, aut temporalibus, aut quæ mixti fori. Verum enim vero præcipua in præsentiarum quæstio est de Clericis, quippe qui Consistoriis suis adscripti sunt. Et quia nos Protestantes bona possidendi Clericis facultatem concedimus, exceptio de his occurrit, quæ, ut recte intelligatur, ad actiones nos respicere oportet. Actiones sunt, vel *reales* vel *personales*. *Reales* sub-

dividuntur in *ecclesiasticas*, v. g. Decimarum causa, & *seculares* v. g. de domo. Ulterius res Ecclesiasticæ sunt vel *mobilis*, v. g. facculus sonans, vel *immobilis*, ut agri parochiales. & utroque casu actio coram Consistorio instituitur. *Seculares* actiones oriuntur, etiam vel ex *re mobili*, v. g. de emta vacca furto ablata, item vino. vel ex *re immobili*, v. g. ob servitutum, item ob prædium. *posteriori casu* forum magistratus loci rei sitæ agnoscitur, *priori* etiam, si admittis res mobiles dici posse sitas, quod in Sax. El. receptum, alias actionem coram Consist. movebis. Progreddior ad actiones *personales*, quæ vel ex *contractu*, vel *delicto* promanant. Ille instituitur coram consistorio, v. g. ex mutuo, locato, emto. In his distingendum, utrum delictum sit *ecclesiasticum*, v. g. de denegata absolutione, item de vehementia in usu Elenchitico & tunc ad Consistorium pertinet, an *seculare*, quo casu nova emergit distinctio inter *capitale*, v. g. ob adulterium, furtum, falsas monetas, & *non capitale*, v. g. ob injurias, stuprum. Hoc ad Consistorium spectat, illud vero Clerico degravato, habita ante causæ cognitionem, ad judicium secularem deferendum. Conf. Hüligeri *Disp. de Foro Clerici Delinquentis*. Boehm. *cit. J. Eccl. Prot. l. c. §. 36 seqq.*

(f) No.

rendi, judicandi, & quandoque judicatum exequendi (f).

§. III.

Cum igitur paragrapho precedenti *sub (e)* vidimus, quibus in causis Clerici huic Consistorio vel subsint, vel non, haud immerito quaestio volvitur: utrum in causis, in quibus Consistorio adscripti sunt, forum seculare pro lubitu apprehendere queant, an vero in foro suo privilegiato acquiescere coacti sint. Cujus quaestioni ut ex fundo expisceris veritatem, & genuinum ejusdem sensum sine ullo verborum anfractu percipias, explicandum erit, quid sit prorogare Forum, & quid Clerici nomen sub se comprehendat. Quod ex intimis penetralibus ut desumam, repetendum erit. Forum esse locum iudicii, a principe vi summae Territorialibus Potestatis constitutum, quo jus suo nomine & auctoritate partibus litigantibus subministratur. Quia vero *Jus* in illis *foris* dicitur, sumitur ipsum vocabulum pro ipsa *Jurisdictione*. Quae est apud nos jus, auctoritate Principis iudici concessum, causas civium cognoscendi, easdem sententia lata dirimendi, & hanc denique contra invitos exequendi. Quare divisiones jurisdictionis etiam sunt applicandae Foro. Sed plures ut hic omittam distinctiones scopum nostrum haud attingentes, statim ad nostram progrediar, ubi jurisdictionis alia est *ordinaria*, alia *prorogata*; quam tamen alii ita tractant: ut jurisdictionis sit vel *propria* vel *aliena*, *propria* est, quam iudex ordinarius exercet in suos subditos; *aliena*, quam iudex exercet in non subditos, quae subdividitur in *manda-*

Transito.

Quid sit prorogare forum

(f) Notum enim est, Consistoria destitui brachio seculari ideoque non semper possunt iudicata exequi. Qua de causa dicendum mihi fuit: *quandoque*. Interdum enim valent executionem facere secundum iudicata, v. g. si

clericus delinquens censuris ecclesiasticis, vel aliis poenis est afficiendus. Interdum vero tantam vim tantamque potestatem non habent, ut rite omnia exequi atque perficere iudicata possent, v. g. si res manu militari auferenda est, &c.

16 *De foro clericorum protestantium,*

Diviso.

mandatam, quæ in non subditos ejusdem tamen Principis Territorii exercetur, & *prorogata*, quæ a judice exercetur incompetente in non subditos etiam extraneos; idque vel consensu partium, quæ *conventionalis* vocatur, vel Legis dispositione, quæ *Legalis* audit. Ad conventionalem sine dubio requiritur consensus litigantium, vel *expressus* l. 8. ff. de Jurisdic. vel *tacitus*, quando reus scienter litem contestatur, coram incompetente judice. (a) Est itaque prorogatio fori actus, quo quis judicem suum ordinarium dese-

rens

(a) Multi præterea sunt JCo- rum, qui Prorogationis usum in Germania exulare asserunt, & quidem ex ea ratione, quia LL. illæ, quibus prorogatio jurisdictionis introducta, eo tempore latæ fuerint, quo longe lateque populus ac Imperatores dominabant, & quo vel penes populum vel penes Imperatorem, omnis jurisdictionis erat, ita ut magistratus illius temporis omnes non alio sine nisi tanquam instrumenta summæ potestatis haberent, illique nihil nisi meri officiales Imperatoris essent, & quicquid unquam potestatis habebant, non suo sed Imperatoris nomine exercerent, & inde parum interesset, utrum prorogatio fieret, an non, cum judex prorogatus perinde jurisdictionem suam ab Imperatore vel populo Romano haberet. Hodie vero cum jurisdictiones fere omnes patrimoniales esse cœperint, & proprio jure exercentur, Magistratum quam maxi-

me interest, ne subditus ab alio judicetur, & ita scilicet jurisdictionem suam in eum amittant, & quæ sunt ejus generis plura. Sed quis prorogationem fori quam sapientissime evenire nescit licet contraria sententia, si cum grano salis accipitur, (scilicet de Territoriis Statuum Imperii, non vero de status certi judicis,) vera permaneat. Cujus fundamentum in eo consistit, quod non facile discedendum sit a juris communis sanctionibus, nisi contrarium consuetudine vel nova Imperii lege appareat introductum. Postquam enim semel jus Romanum in imperio nostro receptum; standum ejus placidis, etiam quoad prorogationem, donec mutatio probetur, & quamdiu contrarium non probatur, tamdiu pro observantia LL. stat præsumtio, cum LL. semper loqui præsumantur, nec facile antiquentur, Quibus præsuppositis nullus dubito asserere, quod & hodie æque valide

valide

rens coram incompetente res suas pertractat. Mitto plurima, quæ de prorogatione dici possent, ne mea in immensum excrescat disputatio, atque Clericos potius aliquantisper depingamus. Clerici nomine venit quidem in sacris literis universa Christianorum turba, neque soli tantum venerandi illi patres, qui gregem Christi suæ curæ ac fidei creditum sedulo pascunt. Sed postea invaluit distinctio inter Clericos & Laicos, statum laicorum suppressens, Clericorum vero ad summum ferme honoris fastigium extollens, Clericis adnumerantes omnes illos, qui in *sacrum ecclesiæ ministrum*

Qui sunt Clerici.

valide ac de J. Civili quis pacto alterius jurisdictionem prorogare sui que foro etiam invito iudice ordinario renunciare possit. Nec alienum a mea sententia credo fuisse Carpzovium, cum nusquam prorogationem prohibitam esse statuatur, sed tantum in foro nostro eam non frequentem esse, & rarissime vel nunquam occurrere dicat *Process. T. 2. art. 1. n. 18.* Inducit me vero, ut hanc præ aliis eligam sententiam, quod tacita illa fori renunciatio, quam per reconventionem induci dicunt, tam Jure Communi, quam Saxonico adhuc in viridi sit observantia, hac saltem differentia intercedente, quod jure Communi voluntatis, per *auth. consequenter C. de sent. & inter. omn. judic.* Jure Saxonico vero necessitatis esse videatur. P. II. Conf. 7. & O.P.S.R. T. 6. §. 2. Et quid magis frequentari in nostris videmus judiciis, quam reum, mota sibi lite, actorem reconvenire, acto-

remque reconventum, ut reo coram iudice, licet non suo, respondeat, compelli. Quin imo si reus omnia fori exceptione incompetentis coram incompetente iudice scienter litem contestatur, prorogata est tacite jurisdictio, *L. 1. §. 4. C. de jurisd.* quod vero tacite potest etiam expresse, quia taciti & expressi eadem vis inesse videtur *l. 3. ff. si cert. pet. Conf. Stryck Disp. de licita Renunc. Fori Hodierna. Membr III. §. U. M. L. 2. T. 1. §. 22. seqq.* Conventionem porro prorogari jurisdictio non potest, nisi ubi obtinet transactio, litigantes ideo de rebus suis disponendi habeant arbitrium necesse est, & ne in compromissum abeat, is, in quem jurisdictio prorogatur, jurisdictione jam præditus sit, & quidem illa jurisdictionis specie ad quam spectat causa prorogata, *2. 61. §. 1. de judic.* adeoque causæ ecclesiasticæ non possunt ad iudicem civilem prorogari.

*Divisio Cleri-
corum.*

rium recepti sunt vel recipi possunt, aut salarium tantum ecclesiasticum percipiunt. Atque ita Clerici sunt, quotquot Laicis opponuntur, sive altari ferviant; sive privilegiorum saltem & beneficiorum ecclesiasticorum participes sint. Qui postea in certos ordines collecti. Quorum præcipua divisio, quod quidam sint in *sacerdotio*, & hi vel *superioris* gradus, ut Episcopi, Prælati; vel *inferioris*, ut Presbyteri: Quidam saltem *in sacris*, qui munere sacrificiorum destituntur, ut Diaconi & Subdiaconi; quidam tandem *nec in sacerdotio nec in sacris*, ut Clerici minorum ordinum, v. g. Custodes, acoluthi, exorcistæ, ostiarii &c. Imo hæ personæ, res ac officia a potestate seculari exempta fuerunt, peculiaremque statum politicum stabilierunt, quem *statum Clericalem* vocarunt. Quare multi Jctorum Protestantium hanc divisionem inter Clericos & Laicos, ut *fulcrum papæ*, inter insignia mysteria iniquitatis referunt. (b) Quam tamen ego non prorsus rejiciendam, sed potius, si modo error iste absit, ac Clerici essent imperantes, Laici vero parentes, retinendam esse puto, ad distinguenda membra ecclesiæ; ita nempe, ut *Clerici* denotent ministrum verbi & Sacramentorum, *Laici* vero quibus verbum & sacramenta administrantur.

§. IV.

*Transitio ad
Thema.**Clerici sub-
sunt foro Ec-
cles. ex privi-
legio Imp.
non ex jure
divino.*

Perspectis nunc, quæ in antecessum explicanda erant omnibus, ad Thema propositum pleno me confero gradu, quo Clericum forum suum prorogantem & Consistorio renunciantem aspiciamus. Ante omnia vero hic bene notandum, gaudere Clericos foro Ecclesiastico *ex privilegio Imperatorum* secundum principia Protestantium, *non ex jure divino*, (a) ut asserunt Pontificii. Ex Marciani enim Impera-

(b) Conf. patrui mei B. Thomæ de Ludwig in A. B. T. 1. p. 681.
(a) Cuius enim ex *Jure divino* Cleri

peratoris Constitutione, Archiepiscopus Constantinopolitanus cum Præfecto Pratorio concurrentem habuit jurisdictionem, l. 25. C. de Episcop. l. 13. C. de Episcop. Audient. Justinianus vero postea Nov. 79. & 83. hoc magis magisque extendit, adeo ut in causis pecuniariis primo coram Episcopo conveniantur, deinde demum coram Præfecto Pratorio vel Præside; in causis vero criminalibus, si delictum sit Ecclesiasticum, cognitio & executio ad Episcopum: sin commune, remoto ab officio clero, sententia ad judicem civilem pertineat. Amisso vero jure circa sacra & a Pontifice occupato, tum in omnibus causis civilibus tum criminalibus Clerici fuerunt exempti a jurisdictione summæ in Republica

C 2

pote-

Clericis attribuat forum Ecclesiasticum Felicianus de Oliva P. I. de for. eccles. q. 10. Clericos in spiritualibus habesse Pontificibus certum indubitatumque esse, autumans, hac inductus ratione, quod multa inde oritura essent incommoda, si in civilibus iudicio seculari subessent cum tamen nemo sufficienter duobus servire possit dominis: contrariam & veriore magis sententiam ex rationibus non levidensibus defendit Excell. Academia Halensis Director Dominus Boehmerus in Jur. Eccl. Prot. L. 2. T. 2. §. 36. Sed heus Te, inquit, qua ratione laicos sub diversa jurisdictione existere posse credis? Si ratio tua vera est, pessime fecit Pontifex, quod Laicos in spiritualibus sibi subjecerit, & quid fiet de statibus Ecclesiasticis Germaniæ, qui duplicem sustinent personam, & duplex diver-

sum forum, Papale & Imperii, agnoscere coguntur. Et cum ille addat Clericos esse sacerdotes, ergo speciali veneratione dignos, respondet Dominus Boehmerus: At fatua hæc ratio propria iugulatur ineptia, &c. Quare acutena magis secundum Boehmeri sententiam §. 37. tetigit Petrus de Marca de C. S. & J. Lib. II. c. 7. §. 8. ajens: quia Clerici non tantum qua Clerici, sed etiam, qua cives sunt, spectantur, in republica, legibus Principum tenentur, nisi eorum gratiam aut libertate generali toti clero indulta, aut alicui ordini ex beneficio Regum consecuti sunt. Ex quo optime colligendum, Clericos olim potestatem secularem omnino agnovisse, atque non Dei ordinatione, sed Imperatorum privilegio exemptos fuisse, &c. Conf. Thomas. ad Lancell. P. 3. p. 127.

potestatis, & solis Episcopis atque sedi Romana in Occidente subjecti. Et licet per Pacem Religiosam Pontifici iterum jus illud ereptum & jurisdictioni Episcoporum in Germania Evangelicorum suspensa, Clerici tamen exempti permanserunt a jurisdictione seculari, non tantum quoad causas spirituales & sacrum ministerium concernentes, sed etiam quoad actiones personales contra eos instituendas. (b)

§. V.

Fundamentum mei asserti, quod Clerici forum suum prorogare non possunt, probatur.
1) ex Historia Imp.

2) ex testimonio Nicephori & Sozomeni

Quamobrem cum sua radiet luce Imperatores Clericis hoc privilegium dedisse, dubium non leve subnascitur, utrum honori *judicum* nempe *Episcoporum*, an litigatoris favori, *Clericis* nimirum, fori hujus privilegium sit attributum, adeo, ut si sit *posterius*, suo renunciare possent privilegio, si vero *prius*, forum suum prorogare atque declinare nequeant. Cognoscimus vero ex legibus Privilegium hoc illustrantibus, nullum in *Episcopo* ornando, honestando, colendo, locum aut tempus pratermississe Imperatores, ita, ut vero non videatur absimile, eos ad gloriam, dignitatem & splendorem Episcoporum augendum, atque amplificandum hoc promulgasse privilegium. Testimonia nobis perhibet *Nicephorus L. VII. c. 46. Hist. Ecclesiasticæ* scriptor, *inquiens*, CONSTANTINUM Clericos omnes constitutione lata immunes liberosque esse permisisse, *judiciumque & jurisdictionem in eos Episcopis* si quidam civilium *judicium* cognitionem declinare vellent, mandasse, & *Sozomenus L. 1. c. 9* argumentum, *inquirit*, vero & illud maximum reverentiæ imperatoris erga religionem, quod *judicio* contendentibus seu litigatoribus potestatem fecit *Episcoporum* *judicium* invocare, neglectis, si vellent, civilibus magistratibus: & ut sententia eorum rata esset & potioris auctorita-

(b) Conf. *Schilteri Institutiones Juris Can. L. I. T. 18. §. 1. 2. 3.*
4. *Thomasius ad Lancell. p. 1209*
seqq. Boehm. Jus Eccl. Prot. L. 2.

T. 2. §. 37. 38. Ord. Eccl. Sax. von Immunit. und Freyheiten der Kirchen & Diener. Carpz. L. 4. Def. Eccl. 308.

Autoritatis, quam aliorum iudicum, atque si ab ipso imperatore probata fuisset, utque iudices seu magistratus iisque ministrantes apparitores iudicata ab his executioni traderent. Qui vero non plane expertus & rudis historiarum est, non ignorabit, quantus fuerit *Episcoporum* protector CONSTANTINVS M. & qui nihil prius atque antiquius habuerit, quam ut eorum dignitati ac auctoritati omni occasione consulere, efficeretque ut nomen illorum magis quam aliorum subditorum floreret, ad quod obrinendum inter alia non parum perfecit potestas in ceteros Clericos illis, concessa. Omnes repleti sunt libri, omnes diserte narrant rerum gestarum pronuntiatores, CONSTANTINVM M. totum fuisse in illustranda dignitate *Episcoporum*, partim fundandis tot *Episcopatibus*, (a) partim ædificandis eis ac dotandis, omniumque rerum copia & affluentia exornandis; unde etiam pro tot tantisque beneficiis non potuerunt non, ejus nomen mortalitati eripere, Magnamque eum prædicare, ejusque virtutes profus eximias posteritati commendare. Et quid potuissent facere convenientius animum suum gratum demonstrandi causa, quam ut in persequendis Cæsaris gestis, largitatem ejus in Ecclesiam scriptis innumeris lustrarent; nam si alios magis sinceros explicatores consulimus, aperte illi dicunt. Constantinum simulatam tantum præ se tulisse probitatem, clausumque aliud in pectore, aliud in vultu ac lingua præsertim habuisse, neque a

3) ex indole
Constant. M.

C 3

diffi-

(a) *Thomasius all. Tr. ad Lancel. P. III. p. 1209. inquit.* Constantinus M. non solum ecclesias liberaliter dotavit, & *Episcopos*, ubi ue magno honore dignatus est, sed & iurisdicendi potestas, ab illo collata fuit *Episcopis*, in quoscunque, qui profanorum iudicum cognitionem declinarent ipsi, constitutum-

que porro, ut, quod *Episcopi* iudicassent, id robur & auctoritatem sententia omnem habeat. *Euseb. in Vita Const. L. 4. c. 27. Sozom. L. 1. c. 9. Sc.* Idem id, quod Constantinus M. *Episcopis* nimium indulserit probat *Boehmerus in c. 7. Eccl. Prot. L. I. T. 31. s. 33. S. T. III. Dissert. Prelim. §. 63. 64.*

22 *De foro clericorum protestantium,*

4) *ex natura privilegii.*

disimulandi artificio prorsus fuisse alienum. (b) Deinde constat inter omnes, & quotidiana, rerum omnium magistra, experientia testatur, neminem de privilegio suo ne latum quidem ungem recedere, sed omnem potius lapidem movere, in eo ampliando atque magis magisque extendendo; quis autem anxius magis unquam ea de re elaboravit *Episcopis*, qui

5) *ex Concilio Carthag. III.*

tam solliciti fuerunt in promovenda hac immunitate, ut in Concilio Carthaginensi III. Cap. 9. anno 397; quod refertur a Gratiano c. 43. Placuit. C. XI. q. 1. statutum fuerit, ut qui Clerici coram iudice seculari litigare elegerint in causa civili illud perdant, quod evicissent, si locum suum maluissent obtinere. Id quod etiam in Concilio Milevitano a. 539. ca. 42. C. XI. q. 1. dispositum invenitur. (c) De *Clericis* autem nunquam est auditum: quod tam acriter pro *foro episcopali* propugnaverint, exercitiumque jurisdictionis *Episcopis* tanto cumulo tradendum urserint, quod tamen, si quid commodi ex hoc privilegio in se redundare vidissent, vix ac ne vix quidem intermissuri fuissent. (d) Ulterius repetitur constitutio

6) *ex l. 7. C. de Episc. aud.*

(b) Conf. *Deutsch. Monzambanop. 161.* (b) *Zosimus. Leunclavii Apologia Zosimi.*

(c) Vide adhuc Causam XI. Questionem I. Juris Canonici, in qua tota q. pertractatur, quod jam ab anno 296. & seqq. annis prohibitum fuerit Clericis iudicem secularem adire. Præcipue in C. 5. Imp. Valentiniani, Theodosii & Arcadii a. 384. data Constitutio recensetur, in qua Clericum ad iudicium seculare pertrahi interdictur. Et in C. 10. Silvester in Epilogo Concilii a. 324. Romæ habitum, Clericum ad civilem iudicem per-

ducentem Clericum, anathematizat. Quam dilucidissime vero apparet ex c. 11. quod in *Episcoporum* magis quam Clericorum favorem Fori privilegium introductum fuerit, dum ibi anno 418. in Carthaginensi Concilio VIII. dispositum: quod proprio honore privandus sit ille Clericus, qui publici iudicii cognitionem ab Imp. postulerit. Idem favor *Episcoporum* apparet ex c. 39. 45. & 46. quos sedulus lector ipse evolvat, & veritatem mei asserti agnoscat.

(d) Atque ut de hujus veritate eo clarius constet, & facta *Episcoporum*

Constantini, quod etiam in causa civili quacun-
que litigaturi *Episcopus* sibi iudices ex compromisso, i. e. arbitrum, eligere
 possent, ab Imperatore Arcadio anno 398. in l. 7. C. de *Episcop.*
Audientia: Si qui ex consensu apud sacræ legis antisti-
rem litigare voluerint, non vetabuntur; sed experiuntur illius
in civili duntaxat negotio, more arbitri, sponte residentis ju-
dicium. Novum hic habes argumentum, quod confirmat,
 ex honore *Episcopis* aliquam concessam facultatem iudicandi.
 Quia in hac lege expresse sancitur, laicos in civili negotio
 posse in *Episcopum* quasi in arbitrum & cognitorem compro-
 mittere, & licet quilibet alius, qui lege non prohibetur, arbi-
 ter esse possit, hoc tamen loco *Episcopi* iudicium, tanquam sin-
 gulare quid, expresse commendatur. Præterea Imperator Ho-
 norius in constitutione anno 400. lata Leg. 14. C. de *Episc. &*
Cler. tam firmas & validas voluit esse *Episcoporum* sententias,
 ut eas nulla arte infringere, & neque ex aula sua suffragium
 sperare posset damnatus. Imo majus adhuc additur robur *E-*
piscoporum iudicii ab eodem Imperatore Honorio anno 408. *ex l. 14. C.*
 in leg. 8. C. de *Episc. audient.* ubi *Episcopale* iudicium ratum *de Episc. &*
 esse omnibus jubet, eamque illorum iudicationi adhibendam *Cleric.*
 esse reverentiam mandat, quam suis deferre esset potestariis,
 scilicet Præfecto Prætorio, a quo non licebat provocare, sed
 saltem supplicare. (e) Quid quod, ex Novella 83. pr. lu-
 men *ex l. 8. C. de*
Episc. Aud.
ex Nov. 83.

porum auctoritatis tam in Oriente
 quam Occidente L. B. palam fiant,
 legat si lubet *Thomas. ad Lancell.*
p. 1210. seq. quo & præclarissimum
 inveniet Testimonium, quam la-
 xiorum & potentiorum nacti sint
 conditionem *Episcopi* sub Carolo
 M. qui *Episcopos* constituerebat, ut
 Saxones devictos in fide & obedi-
 entia contineret. &c.

(e) Conf. l. 13. C. de *Episc.*

Aud. ab Imperatore Maricano an.
 456. data, l. 25. C. de *Episc. &*
Cler. eod. anno ab eodem Impera-
 tore promulgatam; l. 33. C. de *Ep-*
pisc. & Cler. in qua Leo Imp. ante-
 cessoris sui Marciani constitutio-
 nem renovavit quodammodo & cor-
 rexerit. l. 20. C. de *Episc. audient.* a.
 530. auctore Justiniano; *Novel-*
lam 79.

24 *De foro clericorum protestantium;*

men effulget, ubi Imperator Justinianus anno 539. constitetur, quod cum antea reverentissimos monachos apud solos civitatis Episcopos, sub quibus essent monasteria, conventiones suscipere jusserit, petitus fuerit a Menna Deo amabili archiepiscopo (*ut sunt verba legis*) felicissimæ civitatis, & universalis patriarcha, reverentissimis Clericis hoc dare privilegium, ut si quis habeat adversus eos quamlibet pecuniariam causam prius ad Deo amabilem archiepiscopum pergat sub quo constitutus sit, & interpellet eum, & ex non scripto iudicium mereatur &c. Hæc qui recte perpenderit, cæcus sit, si non videat, in *Episcoporum* magis quam Clericorum favorem hoc introductum esse privilegium. (f) Nam ipsi naturæ convenit, ut quis illud petat, quod sibi acceptum esse putat, & contrario illud repudiet, quod affectibus suis adversatur. Archi-Episcopus autem est, qui, prout ex allegata hac lege apparet, Imperatori supplicavit pro concedenda sibi jurisdictione in Clericos, favorabilius sibi esse persuasus, si ea ornaretur. Neutiquam vero supplices venerunt Clerici, pro impetranda facultate *Archi-Episcopi* amplectendi sententiam in causis inter se ventilatis & forum ejus adeundi. Ex quibus omnibus elucet non in Clericorum sed in *Episcoporum* emolumentum & favorem hoc concessum esse privilegium. (g)

§. VI.

(f) Brocardicon enim Jctorum est. Privilegii tenor attendendus est, nec de illo judicandum, nisi tenore ipsius inspecto. Et quidem non solum quoad verba, sed etiam multo magis quoad mentem, ut si de ea appareat, a verbis recedamus, ut quid senserit concedens potius sequamur.

(g) *Schilterus in Different. Jur. Civ. & Can. de Auth. Statui-*

mus C. de Episc. & Cler. probat Honorium III. Pontificem hanc constitutionem Imperatori Fridrico II. expressisse, dilata per sexenium coronatione. Conf. *Fr. Duaren. L. VII. D. S. Eccl. Ministr. c. X. H. Covringii de Judic. Serm. §. 22.* Quæ si vera sunt ut sunt verissima, sane multum Pontificiis interfuisse apparet, ne Clerici aliis foris subiciantur. Eo quod certo

§. VI.

Quocirca si quis recta iudicii statera & non inanibus opinionibus abreptis fundamentum paragrapho antec. structum ponderaverit, clare videbit & candide fatebitur, ex hoc privilegio haud vulgarem *Episcopis* quaesitam esse auctoritatem & splendorem, Clericorum vero voluntatem coarctatam ac certis cancellis inclusam. Quicquid vero alteri datum est, ut eo ad altiorem dignitatis gradum ascendat, sibi que majorem auctoritatem parer, illud sane ab alio cujus non tam multum interest, non dicam auferri, sed ne diminui quidem potest, ita scilicet ne de auctoritate ejus aliquid derogetur vel adimatur. Hebesceret vero *Episcoporum* auctoritas & splendor obsolesceret, si clericorum arbitrio relinqueretur fori hujus prorogatio, ideoque Clericis potius interdicenda libertas forum suum prorogandi, praesertim cum in praesudicium tertii renunciatio haud sit valida; (a) *Episcoporum* autem rem agi nemo dubitabit,

*Applicatio
structi funda-
menti ad
Thoma.*

to sciebat, multum ponderis injurisdictione in Clericos esse situm ad Hierarchiam suam corroborandam, sustinendamque.

(a) Renunciare enim quilibet potest juri pro se introducto, l. 29. C. de pactis. Ratio est, quia regula est juris: Uti eo non licere, quod nobis nostri causa Lex dedit, & unumquemque de jure suo detrahere posse. *Cujac. in recit. C. de rescind. Vendit.* Siquidem illis renunciare tantum possumus, quae nobis sunt competentia, l. 41. ff. de minor. Quod tamen tantummodo procedit, si de unius favore tantum agitur, secus vero si in sui non modo, sed & alterius favorem

introducitur fit. Sic filius fam. Scto Macedoniano renunciare non potest, quia illud non tantum in favorem filiorum famil. sed etiam in odium sceleratorum & securitatem partium introductum, l. 9. ad Sct. Macedon. Atque ita etiam est de Clericorum foro. Frustra enim his renunciatur quae mihi lex dedit, non tam mei, quam aliorum causa. l. 8. C. de revoc. donat. Deinde renunciatio non valet adversus jus naturale, vel publicum, v. g. si quis juri sanguinis renunciaret, l. 34. ff. de pactis, aut pater abdicaret filium alienaretque, l. 6. C. de patr. potest: Sic professio facta Religionis ante

D com-

26 *De foro clericorum protestantium,*

tabit, si Clerici aliud apprehendere forum mallerent, cum non Clericis sed potius *Episcopis* hæc lex ac privilegium datum fit per paragraphum antec. Concederem quam lubendissime prorogationem Clericis, modo esset demonstratum, *Constantinum M.* ex amore erga Clericos & non ex favore erga *Episcopos* hoc privilegium dedisse. (b) Tota mente consentirem in prorogationem Clericorum, modo non ex lege 7. C. de *Episcopali Audientia* favor *Episcoporum* magis, quam Clericorum appareret; siquidem in ea, non exclusis Laicis, Clericis permittitur in *Episcoporum* arbitrium compromittere; si igitur Clericorum infavorem hoc fuisset datum, sane laici non illo gauderent jure, cum quilibet suum privilegium libentius solus possideat, quam ut alios de eo participare patiatur. Non contradicerem Clericos prorogatione uti posse, si secundum Novellam 83. humiliter Imperatorum solum osculari, facultatem sibi expetiissent causas suas coram Archiepiscopo pertractandi: tunc enim conjecturam facere possemus, Clericorum interfuisse, ut *Archi-Episcopus* illam in se jurisdictionem nancisceretur. Cum vero ne jota quidem in tota illa Novella extet, ex quo sensum istum exhaurire possis, sed e contrario

ex

completum annum 16. ætatis vel ante finitum annum continuum probationis, post susceptum habitum Religionis est irrita: & renuntiatio bonorum facta a Novitio, ante duos menses proxime præcedentes professionem, est invalida &c. *vel civile*, v. g. si contra formam quid induceret vel solemnitatem l. 35. de Legat. 1. v. g. ut testamentum fiat adhibitis septem testibus. Item ut alienatio rei Ecclesiasticæ fiat interveniente auctoritate superioris. Item ut matri-

menjum contrahatur, presentibus Parocho & duobus vel tribus testibus &c.

(b) Constat ex §o. antec. potestatem *Episcoporum* adeo exevisse *Constantinum M.* ut majorem potestatem illis concesserit ac quidem magistratui civili. Et ex §o. I. palam est, majorem auctoritatem *Judicia episcopalia* accepisse, postquam per leges publicas quoque approbata & confirmata sunt. Conf. *Stryck. c. Diff. de Orig. & Usu Jur. Eccl. §. 19.*

expressis verbis Dei amabilis illius civitatis *Archiepiscopi Mennae* mentio injiciatur, firmissimo nititur fundamento, magis *Episcoporum*, quam Clericorum emolumento ac dignitati inservire hoc privilegium, adeoque Clericos ei, quod in suum favorem non datum est, renunciare non posse, quia per renunciationem tertio præjudicari nequit arg. l. 62. ff. de pact. & t. t. C. inter alios acta vel judicat. Huic certe Clericorum privilegio fori haud ab simile est privilegium de non evocandis subditis, cui prima quidem fronte renunciari posse videtur, quod tamen rectius negandum, si casus exceptos excipias, quia non solum subditorum, sed ipsorum dominorum & Electorum favor præcipue in eo vertitur. (c) Propterea Vasalli, inviti etiam coguntur apud Pares curiæ, in locis, ubi non est iudicium feudale, de feudo litigare, si puta, controversia vel de feudi constitutione, vel conservatione, vel privatione agitur, adeo ut actor, licet sit privilegiatus, puta scholaris, vel miserabilis persona, vidua aut pupillus, forum rei feudale sequi teneatur, reus vero, sive Clericus, sive laicus, paganus vel miles, aut alius quispiam etiam privilegiatus id declinare nequeat. Quemadmodum enim hoc in iudicio auctoritatis iudicium ratio habetur, & expresse prohibitum, ne causæ ad aliud iudicium pertrahantur, neminique sit licentia forum hoc expresse in honorem illorum introductum iudicium, averfandi & causas suas prorogandi; ita sua fuit sponte, quare & Clericis interdicta fori sui prorogatio, nimirum quia non eis datum est hoc privilegium, sed magis tuendi *Episcoporum* honoris atque auctoritatis ratio habita in ejus concessione, id quod hæcenus a me est demonstratum.

§. VII.

De Consistoriis Saxonice Electoralibus res est sat manifesta, in honorem ac decus ipsorum Consistoriorum concessa. Imprimis ad
Consistoria
Saxon. Elect.

D 2

(c) Conf. de Ludw. Comment. Idem est dicendum de privilegio
ad Aur. Bull. T. 1. p. 777. & 783. de non appellando Electoribus
seqq. & alios Juri Publ. scriptores. concessio.

28 *De foro clericorum protestantium,*

- 1) *Ratio.* sam esse jurisdictionem Clericorum. Id quod videmus inter alia ex eo, quod nostris judiciis Ecclesiasticis amplius adhuc potestas a Principe *Augusto* in Constitutione von beyden Consistoriis C. 10. donata fuit, ac antiqui Episcopi priscis temporibus potissimum Justiniani habuerunt, quibus temporibus in delicta Ecclesiastica tantum inquirere, & ea punire poterant, ob cetera autem crimina statim, præmissa degradatione, iudicem secularem implorare tenebantur. Consistoria vero nostra præter Ecclesiastica, in communia quoque v. g. in furtum, stuprum Clerici &c. animadvertere possunt, si modo poena non ultra carceris aut pecuniæ vindicationem extendi potest. Quocirca, cum Pontificiorum fora ecclesiastica tantum suspensionem & remotionem injungere, nostra vero Consistoria adhuc carceris & multæ poenam a Clericis sumere possint, res clara atque aperta est: Consistoriorum fuisse habitam rationem in concedenda jurisdictione in Clericos: Ideoque interdictionem prorogationis fori non esse non defendendam. Præterea in eodem Saxonix Electoratu per Mandatum Regium de anno 1711. d. 22. Martii, quod confirmatum in Ordinatione Processus Sax. Recognita Anhang §. XI. expresse sub poena suspensionis aut Remotionis prohibitum est Clericis cujuscunque generis Cambialem Obligationem suis Creditoribus dare. Et quidem hac ex ratione, quia multum scandali quam fixissime talis excitaret obligatio, multumque oneris propinquis parochis suis Collegiis injungeretur, si functiones ecclesiasticas interea subire tenerentur, quibus & accederet, quod per arrestum ejusmodi Clericorum multum sentirent incommodum parochiani morbo laborantes, aut aliis casibus non prævisis ac subitaneis expositi, ita ut plane penitusque negligi per facillime possint. Cum vero hæc ratio generalis sit, atque ad prorogationem fori etiam applicanda, legem ipsam quoque ad eam extendendam & Clericis libertatem prorogandi plane interdiciendam esse, censeo. Quemadmodum enim
per

per Cambialem obligationem multæ oriri possunt confusio-
nes circa munera ecclesiastica subeunda: ita prorogatio Cleri-
ci in iudicem secularem multum quoque excitare potest con-
fusionis & scandali, si e. g. Clericum exodio vel alio affectu
particulari in carcerem statim deduci Iudex laicus man-
daret.

§. VIII.

Neque huc applicanda quorundam sententia distinguen-
tium inter privilegium *toti ordini & singulis* datum, atque as-
firmantium, quod quæ privilegia intuitu singulorum concessa
sint collegiis, illis singuli recte utantur recteque renuncient,
quia talis renunciatio non vergeret in præjudicium univer-
sitarum. Quod qui statuunt, asserunt privilegium hoc fori Cle-
ricis ut singulis competere, adeoque prorogationem non pro-
hibitam. In quam sententiam profundæ eruditionis lumen
Bœhmerus in Iur. Eccl. Prot. T. 1. L. 2. T. 2. §. XLI. pedibus ita
hancque opinionem instantia illustrat sequenti: *Toti*, inquit,
collegio ministrorum principis concessum est privilegiatum forum,
quis vero asseret, singulos citra præjudicium ceterorum huic pri-
vilégio, prorogata jurisdictione, haud posse renunciare? Quod
exemplum optime rei quadrare ambabus quod ajunt, manibus
concederem, modo esset evictum, hoc privilegium de quo lis
moveretur, simili casu Clericis, quo ministris principis conces-
sum, & non magis in *Episcoporum* favorem datum; adeoque
neque intuitu singulorum Clericorum, neque universitatis, sed
solorum *Episcoporum* causa concessum esse hoc privilegium
Clericis, & hinc prorogationem, ut in tertii præjudicium non
permissam, arbitror per §§os V. & VI. *Zieglerum* aliter judica-
turum fuisse credo, si animum seposuerit Pontificios tantum
refutandi, nunquam autem etiam quæ vere tradunt admitendi.
Facile enim observare poterat præjudicium *Episcoporum* hac
in re latens, cum in Notis ad Lancell. (a) inquit: *Id certum est,*

D 3

renun-

(a) Vide ap. *Thomaf. ad Lancell.* p. 1268.

renunciationem singularis personæ de aliquo corpore aut collegio improbari, si ex ea derogetur decori aut privilegio totius corporis ac collegii. Nam honor ac decus singularium personarum ex aliquo corpore vel collegio ad ceteros etiam pertinet, cum singuli sint pars ipsius collegii. At enim, ut maxime Clericus privilegio exemptionis renunciet, quid dedecoris inde nascitur, vel ipsi Clerico vel toti reliquorum ordini? Sane si privilegium concessum est Collegio, ut Collegio, per singulos renunciari haud potest, sed ubi est concessum universis & singulis, potest ei renunciari per singulos, Georg. Acac. Enenckel de Privil. L. 3. c. 16. n. 10. ubi n. 30. admittit, renunciari posse privilegiis exemptionum, si sine præjudicio superioris fieri possit. Quod si præjudicium jam superioris adduci hic oporteat, nullum id aliud erit, quam quod Clericus nolit esse Papæ mancipium, & quod tyrannidi ejus subesse, eumque quantum in se est, conservare renuat. (b) Quicquid vero horum sit; tamen minime potest a Privatis Doctoribus Clericis prorogatio fori permitti, si ille qui jus legum ferendarum habet, illud expresse prohibuit. Nam privilegia concessa per superiores, non possunt, nec debent infringi per inferiores.

ratio decid.
ex voluntate.
LLtoris.

§. IX.

Ratio dubit.
II) ex l. 51. C.
de Episc. &
Clericis.

Fortius urgent Legum civilium defensores, qui dispositionem Imperatoris Iustiniani anno 532 datam ex L. 51. C. de Episcopis & Clericis (a) nobis objiciunt, (b) ita sancientis: *Siquis*

(b) Zigleri vestigiis insistant Svendendorfferus in Diss. de Renunciatione Fori privilegiati. C. V. & Stryckius in Disqu. For. de Efficacia Renunciationis Hodiernæ §. 20. m. 2.

(a) Cum hac lege consentit l. 29. C. de pactis.

(b) Svendendorfferus c. I. hæc

ita exprimit. Quæritur an Privilegio fori Clerici renunciare possint? & quidem quod, accedente Episcopi sui Consensu, alterius Ecclesiastici judicis jurisdictionem in se prorogare possint, est extra dubium, per c. 18. X. de foro comp. An vero relicto iudice proprio, seculari se submittere queant, non caret disceptatione. De jure Civili

quis (Clericus) in conscribendo instrumento sese confessus fuerit, non usurum fori prescriptione (i.e. exceptione, qua alias uti posset, nisi ei renunciasset,) propter sacerdotii prerogativam: (Sacerdotii enim prerogativa jus fori speciale tribuit, Auth. Statuimus 33. C. de Episc. & Cler.) sancimus non licere ei adversus suapacta venire, & contrabentes decipere: cum regula sit juris anti-

vili affirmatur per rationes in l. 29. C. de pactis l. 51. C. D. Episc. & Cler. Non enim contrariatur hæc Clerici pactio bonis moribus. Talia autem pacta omnia servari jubet Prætor l. 7. §. 7. ff. de pactis. Sed juris civilis sanctionibus contradicit Pontifex in c. 12. & c. 18. de foro comp. adeo ut ne juramento accedente hæc Renunciatio firmetur, quod pactis privatorum nequeat derogari juri publico, & tale juramentum contra statuta Canonica illicitis pactionibus sit informatum. Ast licet toti ordini privilegium sit concessum, hoc tamen Clericus per Renunciationem singularem non violat, & tantum abest, ut ordinis privilegio aliquid derogat, ut proprio modo beneficio detrahat aliis vero Clericis hæc fori prerogativa uti nihilominus integrum maneat; Nec movet, quod ordinis hoc sit privilegium non enim hoc suppetit renunciationem, si illud universis & singulis datum sit, quamvis aliud sit statuendum si Collegio ut Collegio competat. Dn. Ziegl. J. Can. l. 3. T. 1. §. 4. Mirum autem quod Pontifex sancti-

onis suæ in c. 8. & c. 28. X. de Jurjur. jam obolitus hoc juramentum quod tamen absq; salutis æternæ dispendio servari potest, frangere jubeat, ut adeo Hilliger ad Donell. l. 17. c. 10. ad lit. y. cum Cujacio (quem propterea graviter reprehendit Ant. Faber. sed a Bachov. in Pr. Tit. de Pact. iterum defensus) recte statuat, Pontificem ratione juris in l. 38. ff. de Pactis abuti, illam vero quam adducit merum esse fucum & fumum pro coloranda scilicet auctoritate atque Præminentia, qua Clerum suum Laicos antecedere ad dilatandas Fimbrias Pontificiales omni elaboravit studio, imo Sanctissimum illum Patrem ipsummet peccare contra jus Publicum dum Clericis suis juramenti violationem hoc casu svadest pernitiatque &c. Multis id refutare possem; dicam tamen tantum: Pontificem recte facere vim adimendo tali juramento præstito; quia semper ante juramentum obligatio adesse debet, hæc vero hic desit, dum LL. contrarium faciunt.

32 *De foro clericorum protestantium,*

antiqui omnes licentiam habere, his quæ pro se indulta sunt renunciare. Quid hic respondebis? quærit cohors aduersa, cum verba legis ipsa circumvertere non possis, quorum hæc est sententia: Clericos, si in instrumento renunciaverint foro suo, renunciationi huic stare debere, quia omnibus in contractibus deceptionibus & fraudibus nuncius mittendus, & juri pro se introducto quilibet renunciare potest. Verum enim vero ut ex hoc labyrintho evadamus Ariadæo hic non opus esse filo arbitror. Ictorum enim objectioni satisfactum iri puto, si cap. 12. X. de foro competente anno 1210. ab Innocentio III. promulgatum illis opposuero, cujus verba ultima ferme hæc sunt: Manifeste patet, quod neque invitæ, neque voluntariæ pacisci possint, ut secularia judicia subeant, cum non sit beneficium hoc personale, (c) cui renunciare licet, sed potius toti collegio Ecclesiastico publice indultum: cui privatorum pacto derogari non potest. Nec juramentum (d) licite servari potuit, quod contra

*ratio decid. ex
c. 12. X. de for.
Comp.*

(c) Stück in c. Disq. For. in contrariam partem abiens dicit: Quam rationem de Clericis adducit Pontifex in c. 12. X. de Foro comp. fucum illam tantum esse jamdum demonstratum a Cujacio ad d. c. 12. Licet enim eorum privilegium toti ordine concessum concedamus, falsa tamen est illatio, qua per renunciationem unius Clerici toti Clericorum ordini derogari dicitur. Nihil enim inde universali Clericorum exemptioni decedit, nec obstaculo potest esse reliquis unius renunciatio, quia conventi coram iudice seculari præscriptionem fori objicere, & ut ad Ecclesiasticum iudicem re-

mittatur causa, petere possint; Quin imò nec ipsi renunciationi in reliquis causis per hanc renunciationem exceptio præscriptionis fori adempta est, sed salva semper manet ac integra; Ut proinde renunciationem fori a Clerico in causa profana, nam spiritualis sui natura non est prorogabilis, factam apud nostrates omnino valere dicat in Caut. Contr.

(d) Quia juramentum vergens in præjudicium tertii non obligat, cum sine peccato servari nequeat, c. 22. de Jurejur. Adeoque Clericus non potest sibi constituere iudicem secularem, etiamsi per actum juramento confirmatum in

cura

canonica statuta illiciti pactioibus informatur. (e) Scilicet instruit hoc capitulo Pisonem Archiepiscopum Pontifex Maximus Innocentius III. quid rerum facere debeat, si iterum talis casus obveniret, qualem enarravisset: ne nimirum, quod antea fecerat, Clericis ulterius in temporalibus saltem causis renunciationem (f) fori sui & Laici iudicis constitutionem permitteret,

eum consenserit, quia iuramentum, quod est contra publicam utilitatem, non tenet, nec licite observari potest, neque relaxatione indiget, cum iuramentum non sit vinculum iniquitatis c. 13. de iurejur. &, cum iuramentum non obliget, quod cedit in præiudicium tertii. c. 28. eod. multo minus obligabit, quando per illud leditur bonum commune totius status Clericalis. Et, quando contractus vel pactum, non valet, & obligat, nec iuramentum eo adjectum, & accessorium valet, & obligat, quia sublato principali tollitur accessorium. *Pirbing. Jus Can. T. 2. L. 2 P. 2. Sect. VI. §. 11.*

(e) Quare Clerici nec invitati, nec coacti, nec volentes renunciare possunt privilegio fori Ecclesiastici, & consentire in iudicem laicum, ut coram ipso conveniantur, etiam si juraverint, se coram iudice seculari responsuros. Adeoque ex hoc cap. all. manifeste patet, quod Clerici non solum invitati, sed etiam volentes pacisci non possint, ut secularia iudicia subeant, cum hoc beneficium seu privilegium

non sit personale, sive eorum personis privatum concessum, cui renunciari potest, sed potius totum Collegio Clericorum publice indultum (adeoque sit Jus Publ.) cui privatorum pacto derogari non potest. Sed nec iuramentum super hoc præstitum licite observari potest, cum illicitæ & Canonici statuti repugnanti pactio sit appositum, adeoque non obligat. Nec juvat quidquam Clericum renunciantem, quod accedente adversarii voluntate, foro suo renunciaverit: quia nec ille juri publ. consensu suo derogare possit, l. 38. de pact. Sed neque expresse consentiendo, neque tacite, seu ipso facto, si Clericus patiatur, se convenire, vel condemnari a iudice seculari, & non contradicat, potest renunciare huic privilegio fori. Quia plus operatur consensus expressus, quam tacitus. *Idem Pirbing. l. c.*

(f) Pontifices dicunt: Qui non potest Clericum ordinare, nec iudicare eum potest, c. 3. de Paroch. Ergo non possunt forum suum prorogare. Nullus iudex

E
secu-

34 *De foro clericorum protestantium,*

teret, sed ut cautius & attentius illis constitutionibus inharet, quibus cavetur ne pacto privatorum juri publico derogetur. Id quod etiam non sine ratione est: nam in Toletano & Carthaginensi Conciliis (g) specialiter & expresse promulgatum erat, ne Clerici Clericos, relicto Pontifice, ad judicia publica pertrahant nisi poenam incurere velint ut causam perdant,

secularis potest per se judicare, vel condemnare Clericos, seu personas Ecclesiasticas, ut habetur in c. 2. de foro comp. Ratio est, quia Laicus, usurpans sibi potestatem concessam in personas sacras & Ecclesiasticas, eas ad tribunal suum trahendo, judicando vel condemnando, irrogat injuriam ecclesiae, & contra jura divina pariter & humana sacrilegium committit. Accedit, quod hoc privilegium exemptionis Clericorum a potestate seculari etiam decretis Imp. confirmatum sit, ut constat ex Auth. ut Clerici, §. si vero N. 83. Auth. Cassa C. de SS. Eccles. Auth. statuimus C. de Episc. & Cler. ubi is qui trahit Clericum ad iudicium seculare, privatur suo jure, tam in civili quam in criminali causa, nam, cum Ecclesiae vasa, vestes, & aliae res Deo sacratae exemptae sint a seculari potestate, multo magis erunt personae sacrae Deo que dicatae. *Pirhing. l. c. Sect. II. §. 31.*

(g) Quamvis ab initio privilegium fori Clericis hoc pacto con-

cessum sit, ne ad secularia judicia trahantur, seu venire compellantur, ut in Concilio Milevitano relato in c. 42. Inolita, C. XI. q. 1. quae verba solum ad invitos proprie referuntur, non ad volentes: postea tamen constitutum est, ut etiam Clerici volentes coram iudice seculari se purgare, litigare, vel respondere non possint, ut in Concilio Carthagin. Ideoque Pontifex in hoc cap. 12. utrumque illud concilium conjunxit, ut ostenderet priorem prohibitionem non sufficere, sed necessariam fuisse posteriorem, quae specialiter prohibet Clericis, ne in secularem iudicem consentiant, aut privilegio fori renunciare valeant: idque ob publ. favorem totius Ordinis Clericalis, in ejus opprobrium id redundaret, si Clerici divinis officiis dedicati per secularia judicia vagarentur. Quare Leges Civiles procedunt secundum jus antiquius, ut in l. 51. C. de Episc. & Cler. l. pen. C. de pactis, in quibus dicitur, quod Clerici exemptioni fori in instrumento renunciare possint,

dant, & a communione habeantur extranei, quam ob causam cum conventiones legibus certis de causis interdicta, non valeant, (qua de re in l. 53, l. 5. C. de procurat. & l. 16. & ult. C. de pactis exempla nobis adsunt,) non immerito quoque a Pontifice prorogatio ad Clericorum fora civilia prohibetur.

§. X.

Sed nunc quidem res expedita est; nam horum textuum dissonantiam demonstrare allaborat sapius hac in Disputatione laudatus, imo laude immortalis dignissimus Dominus Boehmerus, qui citato loco §. 40. Justiniano palmam tradit, inquit: *He due constitutiones sibi met invicem contradicunt & rationibus & ipsa decisione.* Prima ratio est, quae dicitur Pontifex renunciationem hanc non esse juris **PRIVATI** sed **PUBLICI**; e contrario Justinianus ait, eam esse **PRIVATI** juris h. e. **PERMISSIVI**, non **PROHIBITIVI**, id quod merito preferendum. Est quidem in confesso, juri **PROHIBITIVO** renunciari non posse; sed haecenus probatum non est, hic adesse **JVS PROHIBITIVVM**, quin potius nudum **PRIVILEGIUM** clericis competit, cui renunciare in **CERTA CAUSA** permissum. Illudque probare annititur, cum pergit; Pontifex tamen etiam provocavit ad **JVS PROHIBITIVVM**, illudque ex **CONCILIO CARTHAG. III.** petiit, ubi sub pena amittendae rei evicta prohibitum est Clericis se seculari judicio submittere. Sed inepta & insulsa est applicatio. Olim tam Laici quam Clerici in causis civilibus se poterant submittere episcopali judicio; adeoque Clerici in eo nullum habebant fori privilegium; Clericis autem magis comendatum esse debebat iudicium episcopale, quod in eo celerissime sine magno sumtu & scriptura solenni procederet.

Contradicitur Boehmero harum sextuum dissonantiam demonstratur.

E 2

possint. Vel etiam dici potest Leges Civiles contra SS. canones nihil posse statueri, sed per hos corrigendas esse, quod attinet ad Clericos & personas ecclesiasticas;

& de facto solum non de jure hoc privilegium Ecclesiasticum Imperatores revocasse, ut alii DD. communiter respondent. Sunt verbi citati Pirhingii c. l. Sect. VI. §. II.

tur, & per modum amicabile compositionis lites sopirentur. Sed ut veritatem a falsitate bene distinguatis, sciendum, verum quidem esse, has duas constitutiones maxime a se invicem discrepare, & pontificem non privati sed publici juris renunciationem statuere, Justinianum e contra eam privati sive permissivi juris venditare; at falsum est, Justiniani sententiam esse preferendam, neque probatum adhuc esse jus prohibitivum, quod huic Constitutioni inest: quam enim expeditionem desiderare possis probationem, ea, quam paragraphis V. VI. & VII. prolixius deduxi. Deinde jus prohibitivum, quod Pontifex ex Concilio Carthag. III. desumpsit, sufficit ad inducendam prohibitionem: omnis enim lex, quæ aliquid sub pœnali sanctione vetat, sine dubio est prohibitiva: in hoc autem Concilio Carthag. III. Clericis expresse prohibetur res suas judici seculari deferre sub pœna perditionis causæ & exclusionis a communione: itaque jus prohibitivum adesse, nemo nisi sententiæ suæ tenacissimus negabit. Et cum hoc ipsum tanquam ineptam & insulsam applicationem auctori allegatus rejiciat, operæ pretium erit, ipsum propriis argumentis oppugnare. Fatetur autem ipse §. 37. dum historiam hujus privilegii nobis demonstrat, multis annis retro ab Imperatoribus tam Laicis quam Clericis potestatem esse datam in Episcoporum arbitrium compromittendi, antequam in Carthag. Concilio III. Episcopi in promovenda hac immunitate solliciti fuerint alius. Quod si autem illud verum est, ut de ejus veritate ambigit nemo, jam privilegium singulare præ Laicis habuisse certum est, & illud iudicium Episcopale illis non commendatum tantum, sed sub pœna injunctum fuisse ne aliud iudicium seculare eligerent. Quocirca cum probatum ad nauseam usque sit, adesse jus quoddam prohibitivum, concedendum mihi quoque est, Clericos foro suo renunciare non posse, quia nihil amplius ab antagonista meo desiderabatur. Neque id me commovet, ut ejus sententiæ accedam, cum sententiam suam

suam probare contendit ex eo, quod ideo tum temporis episcopale iudicium tantopere Clericis fuerit commendatum; quia in eo cellerrime sine magno sumtu & scriptura solenni procederetur, & per modum amicabilis compositionis lites sopirentur, ut ex Espenio & Thomassino corroborare laborat. Verum enim est, ex his nullum sequi jus prohibitivum, exinde tamen non probatur, quod nulla alia prohibitio adsit & potest id quod ab initio est voluntatis ex post facto fieri necessitatis. Quemadmodum enim ab initio erat voluntatis, utrum Clericus uxorem ducere velit, an perpetuam virginitatem spondere; successu autem temporis expresse prohibebatur omnibus & singulis matrimonium inire: Ita quoque credo Clericos primo tempore, ideo tantum quia causa citra strepitum forensem quam citissime sinebantur, forum Episcoporum agnovisse, sed tempore subsequente sensim sensimque fuisse coactos illud strictissime atque sub metu poenae sequi.

§. XI.

Atque ita satisfactum esse huic objectioni arbitror, sed *Respondetur Ludovicio.* refragantem adhuc video *Dominum Ludovicum* in Introductione ad Processum Consistorialem, cui paucis respondebo, Provocat hic Cap. V. §. XI. ad æquitatem naturalem, ac dicit: *æquitati conforme esse, ut quilibet juri pro se introducto valide renunciare possit, neminique privilegium esse obtrudendum.* Ad æquitatem vero quod attinet, ego regero, multa posse per Leges ita determinari, ut ab æquitate recedatur; ut inter alia ex SCto Vellejano apparet, cujus ratio naturalis vix dari potest. Cum enim nihil magis naturale sit, quam ut fidejussores solvant debitum in se receptum, nihilominus tamen leges aliud volunt, atque ejusmodi foemina a fidejussoria plane obligatione liberarunt. Quoad alterum argumentum erantem non bis sed millies recoctam denuo recoquerem,

si illud refutarem: tamdiu enim illud negabo, usque dum mihi probatum detur Clericis non *Episcopis* hoc concessum esse privilegium. Et quia ego illud pro *Episcopis* introductum statuo, Clericis non beneficium datum sed onus impositum esse, est in aprico. His vero non acquiescit auctor, sed §o. XII. Concilii Milevitani & Carthaginensis auctoritatem in dubium vocat: quia in eo potestas civilis nimis arctis finibus inclusa, clericalis vero stabili fulcro suffulta fuerit. Ea tamen ratio non facit, ut Clericis permittatur forum suum prorogare, sed potius docet, Clericis multo minus id licere ob arrogatam ab *Episcopis* auctoritatis gravitatem. Paucis interjectis desiderat probationem consequentiarum, quae Pontifex Innocentius III. c. 12. X. de foro comp. narrat, quod, puta, illis juribus, quae toti ordini concessa, ab uno vel altero renunciari non posset. Sed si hujus me participem reddere vellem, responderem ab instantia, toti studiosorum ordini quoque concessum est privilegiatum forum, nihilominus tamen unum vel alterum, ei renunciare non posse studiosum. Sicuti porro militum ordini concessum est privilegiatum forum, ut tam in delictis militaribus, quam aliis, quae cum ceteris civibus habent communia nullus iudex alius cognoscere militesque punire possit, sed horum cognitio, inquitio & poena ad iudicia tantum militaria spectet, nullusque adeo miles licet malit, in delicto quodam, loci magistratui sese subijcere queat, & licet se subijciat, nulla tamen reputetur sententia ab isto iudice lata: ita quoque toti Clericorum ordini datum est privilegium causas suas coram Consistorio tractandi, secundum illius sententiam; ideoque non possunt sese huic foro subtrahere, atque causas suas ad iudicem secularem devolvere.

§. XII.

Sed ut eo redeam, unde paulo ante profectus sum, negari non potest, Capitulum 12. X. de foro Competente esse præferendum legi 51. C. de Episcopis & Clericis, si modo tempora recte ponderaveris; siquidem hoc ipso tempore omnis in universum in Clericos potestas competens Laicis eripiebatur, illique a potestate seculari plane eximebantur, adeo, ut nemica quidem pristinae jurisdictionis fuerit relicta. Notum est ex Historia, Innocentium III. sedisse Seculo XII. Iustinianum vero imperasse Seculo VI, illoque Seculo VI. non tantam fuisse tributam auctoritatem Apostolicæ sedi, (a) quam postea Seculo XII. sub Henricis, ubi ad summam perfectionis fastigium illa ascendit. Quamquam enim jam ante illa tempora

Probatur 1) ratio decid. §. IX. ex historia, quia nempe cum temporis Episcoporum auctoritas non tanta fuerit, quo lex 51. C. de Episc. data fuerit, quanta fuerit illo tempore, quo c. 12. X. de foro Comp. promulgatum.

(a) Exempla enim adsunt per multa ex historia, quod tempore Justiniani non tantum valuerint Pontifices, quam Seculo XII. Testantur id Tituli in Codice Justiniano de S. Trinitate; de fide Catholica; de S. Ecclesiis; de Episcopis & Clericis; de Hæreticis &c. in quibus Justinianus Leges Ecclesiasticas dedit, quibusque & Græca & Latina Ecclesia paruit, adeo, ut in Can. 38. C. XI. q. 1. ad Justiniani Novellam provocetur. Arianis expulsi & destituti honore ac munere, sacras ades & fundos assignavit orthodoxis Justinianus. Carthaginem auxit honore Africani Pontificatus, Patriarchatus, Primatus; idque sine consensu & auctoritate antistitis Romani, per N. 131. c. 4. Id quod etiam constat

de Justinianæ Imæ Patriarchatu, per Nov. XI. Convocavit Concilium Africanum a 535. in quo ventilatur Problema: utrum Episcopus vel Clericus Arrianus, egerato arrianismo, orthodoxæ formulæ subscribens, retinendus in Episcopatu ac munere Clericali, an illo exuendus? Primum approbavit, pro sua indulgentia, Imperator. Deinde docet Petrus Saxius, in Pontificio Arelatensi: Auxonium Episcopum Arelatensem a Papa Romano, Vigilio, precibus sibi requisivisse honorem Gallie Primatus a. 545, aut hunc Primatus Collationem fieri non posse in Arelatensi Ecclesia, sine Consensu Justiniani reposuisse. Ratio illius omnino ab ipsius Pontificis nexu erga Imperatorem est deducenda.

republicam & hierarchiam suam stabiliebant Pontifices, facta subordinationes inter Episcopos præcedentia præ reliquis omnibus ab Imperatore Phoca, ob indignationem in Constantinopolitanum Patriarcham impetrata, appellationibus introductis, palliis Episcopis oblati, juramento fidelitatis erga sedem Romanam Episcopis injuncto, nunciis in
totum

cenda, (inquit de Ludwig in Vita Justiniani M. p. 371.) Nam uti Roma, etiam sub barbaro jugo Gothorum, pendit nihilominus ab Imperatore orientis, in schematibus civilibus, utpote Consulatu, Patritiati, Legibus, Monetis &c. ita etiam in regimine sacrorum Christianorum scilicet *Pontificatu*, Infulis, Honoribus, Canonibus, Formulis, Ceremoniis rituque. Erat igitur *Papa Romani* officium illud: neque illius tesseram Pallium largiri Episcopo Arelatenfi, sine consensu *Justiniani*. Quod agre non terebant neque alii neque Galliarum Reges, quod gentium quodam more, crederetur tum illud Romano Imperio deberi in orbe, uti olim universo; ita tum, in Christiano minimum, principatum & præcipui jura cum alia plura; tum etiam hoc: ut *Pontifex ab Imperatore*, in veteri Roma, constitutus, ecclesias regnaret universi occidentis. Omnia igitur ab *Imperatoris Romani* derivanda auctoritate. Qui uti aliis populis Reges appellavit, ita etiam

indulsi eidem deditque *Primates* sive Patriarchas, *Papa* Romani Vicarios. Quin imo *Theodoricus Rex Gothorum* ipsum *Papam Romanum Joannem* a. 525. cœgit, ad suscipiendam legationem Byzantium, nomine regali; ut Arrianis sibi conciliaret pacem, alioquin eandem afflictionem se intaturum in orthodoxos, passim. Atque cum hic *Joannes* apud Justinum Imperatorem ex adverso contra Arrianos contendisset, hanc perfidiam legationis ultus est ferro, adfecitque ultimo supplicio ipsum *Papam* reducem, *Theodoricus*. Ulterius jussu *Theodati* Regis Gothorum legationem ad Justinianum pro concilianda pace a. 536. suscipere debuit *Papa Romanus Agapetus*. Atque cum deessent peregrinationis impense, oppignoravit templorum vasa aurea. Inde vera est argumentatio Baronii; eo tempore nullas fuisse apostolicæ sedis divitias. Petri editum eo tempore etiam *Agapeti* fuisse: aurum & argentum non habeo; Sed ita quoque hoc est
mani-

totum ferme terrarum orbem missis, qui Pontificis commo-
do invigilarent, Dispensationum, indulgentiarumque literis li-
bere erogatis, monachis & monialibus admissis: nunquam ta-
men tam in altum crescendi occasionem se nactos esse crede-
bant quam *Henricorum* temporibus quare occasionem fronte
capillatam arripiebant, ansamque sibi datam autumabant, se
non solum a potestate Imperatorum in libertatem vindicandi,
sed & Imperatores sibi subjiciendi. Ansam vero hanc dedit
partim imperatorum nimia indulgentia, partim discordia, quæ
inter Imperatorem & status Imperii Germanici intercedebat.
Simonix enim criminis Imperatorem accusabat Pontifex *Gre-
gorius VII.* (b) adeoque ei collationem munerum Ecclesia-
sticorum amplius competere denegabat, eumque banni fulmi-
ne percutiebat, Episcopos quoque aliosque Imperii Status
contra

manifestum: *S. Petri nullum
tunc patrimonium* fuisse. Quod
neque Petrus neque Constantinus
adsignavit Papæ; sed inferiorum
temporum artes. Præterea testa-
tur *Marcellinus Comes ad II.* an-
num post *Belisarii* consulatum:
Viginti faventem *Papam Silverium*
ab episcopatu submovisse, & loco
ejus, *Vigilium* Diaconum ordina-
visse *Belisarium*. Tandem Ro-
ma recepta atque ab hostibus libe-
rata, *Papam* pristino dignitatis
loco, decoris, honoris, amplitu-
dinis, beneficiorum & immunita-
tum restituit *Justinianus*, ita ta-
men ut rerum ecclesiæ summa
persisteret penes Augustum. At-
que cum Romæ plenum jam do-
minium haberet *Justinianus*, suæ

folius, non alterius auctoritate,
constitutum voluit Romanum
Pontificem. Deinde nominandi,
demum & eligendi potestatem in-
dulerunt imperatores Clericis,
presbyteris & diaconis, unde orti
postmodum purpurati Cardinales.
Sed eo quidem temperamento:
ut præsens esset suffragatoribus
Cæsareus legatus, Commissarii
verbo, honestatus. *Panvini de
Varia Creatione Romani Pontifi-
cis. Baronii, Mabillonii &c.*
Conf. de Ludw. cit. *Vitam Justi-
niani M. & Sulpitii Severi Sacra
Histor. Lib. II.*

(b) Conf. *Rechenbergii Diss.
de Totatu Hildebrandino. Bert-
holdus Constant. ad a. 1074. Schil-
ter de Libert. Eccles. Germ. L. 4.*

F

c. 11

contra eum concitabat, quo ipso imperatorem eo redigebat, ut tandem juri Episcopos constituendi renunciare cogere-
 tur, quod ubi consecutus, non solum Episcopos a Potestate Impera-
 torum eximebat, sed etiam potestate totius Italiae attracta,
 omnes Principes sub jugum Pontificum mittebat, se ipsum
 vero a potestate Imperatorum penitus eripiebat, ipsique adeo
 Imperatoribus servitutum imponebat. (c) Congregata de-
 inde Romae in Basilica Lateranensi Synodo generali, ceu novus
 orbis Christiani Dictator, XXVII. edidit capitula, quae Dicta-
 tus appellavit, novos plane & antea inauditos, quibus contine-
 batur, ut *Baronius in suis annalibus recenset*, quod solus Roma-
 nus Pontifex jure diceretur universalis, quod ei liceret Impera-
 tores deponere & constituere ex libera voluntate, quod ab
 eo dependeret collatio omnium munerum ecclesiasticorum,
 quod subjectos possit absolovere a fidelitate, quod nullus deni-
 que condemnare possit appellentem ad sedem Apostolicam
 &c. Plura refert *Sigebertus Gemblacensis in Monographia, cui
 Bellarminus de Script. Eccl. propterea succenset, quod hanc ty-
 rannidem liberius descripsisset*. (d) Cui institutum cum Impera-
 tor quam fortissime sese opponeret, (e) Pontifices in eo
 erant seduli, ut contra Imperatorem animos Principum quo-
 rundam Germaniae inflammarent, ad quem finem impetran-
 dum non deesse poterat occasio. Cum enim Imperator in
 Thuringia (f) arces admodum multas exstruendas cura-

ret;

c. 1. 2. 3. 4. *Vblus de methodo
 Hildebrandina. Petrus Damia-
 nus Epist. 32. Launoius in vene-
 randa Roman. Eccl. circa Simoni-
 am irraditione.*

(c) *Conf. Kieslingii Disp. de
 artibus Episc. Rom. in stabilienda
 Monarchia. §. 38.*

(d) *Conf. Rechenb. cit. Disp.*

de Totatu Hildebr.

(e) *Ursifius p. 349. & 394.
 Bruno 197. Marianus Scotus ad a.
 1077. Goldastus Tom. uno. p. 235.*

(f) *Lambertus Schaffnab. ad
 a. 1073. seqq. Bertholdus Constant.
 ad a. 1073. seq. Chron. Würzburg.
 ad a. 1070. Bruno Hist. Bell. Sax.
 p. 170. seqq. Auctor Vitae Henr. L.*

1. p.

ret; Saxones antea protestati, armis sed adversa fortuna ex-
 perti, causam ad Pontificem deferebant, quo facto non pote-
 rat Pontifex, quin de Imperatore judicandi licentiam sibi su-
 meret, cum Banno infligeret, omnes subditos a fidelitate &
 obsequio absolveret, *Henricumque IV.* de Bello Saxonico
 respondendi causa ad se citaret, (g) neque prius acquiesce-
 ret, quam veniam ab ipso Pontifice supplex peteret (h) quem
 dixi *Henricus* cognomine *Quarrus*. (i) Quae bella inter
Henricum V. & Pontificem *Paschalem II.* de investitura (k)
 Episcoporum gesta fuerint & quomodo denique ipse Impe-
 rator

F 2

1. p. 21. *Ruperti Hist. Bell. Sax. L.*

1. p. 21. *Marianus Scotus ad a. 1075.*

(g) *Lambertus Schafnaburg.*
ad a. 1076. Bruno Hist. B. S. p. 196.

Bertholdus Constant. ad a. 1076.
Baronii Annal. p. 200. & T. II. ad

a. 1076. n. 25. Cherubimus Magn.
Bullar. Roman. T. 1. Lehmanni

Chron. Spirens. L. 5. c. 31. Benno
Vita Hildebr. L. 1. Auctor Vit.

Henr. IV. p. 383. Otto Frisingen-
sis L. 6. c. 35. Id. de Gestis Frider.

I. L. 1. c. 1. Marianus Scotus ad a.
1075. Canisius T. 6. Lect. antiq.

p. 1234.

(h) Praeter cit. auctores. *Leo*
Ostiensis Chron. Cassinens. L. 3. c.

49. Leibnitz. T. 1. Script. Brunf.
Bruno L. 2. Gregorius L. 4. Ep. 12.

Baronius T. 9. ad a. 1077. Goldast.
Tom. uno p. 239.

(i) Notae ceteroquin satis sunt
Historiae Fridericorum. vid. Aventi-

nus in Annal. Bojorum. v.
Zaupt & Vertheidigung des

Aug. Apffels & Buddeus in
Exerc. de Ludovico Bavar. Kici-

lingii Disp. all. §. 6. p. 8. Puffen-
dorff. Hist. T. 1. C. X. §. 2. seqq. &

C. VIII. §. 4. 5.

(k) *Conradus Urspergensis p.*
265 seqq. Sugerius ap. du Chesne T.

4 p. 289. Annal. Hildesheim. ad
a. 1107. Apologia Goldasti pro Henr.

IV. ubi Sigeberti Gemblacens. epist.
invenitur. Heinrich Meibom. Diss.

de Jure Investiturae Episc. Imp.
Rom. a Pontif. per vim adempto.

Chron. Magdeb. ap. Meibom. T. 2.
p. 323. Petrus Diaconus L. 4.

c. 33 seqq. Otto Frisingensis L. 7.
c. 14. Helmoldus L. 1. c. 39. Donni-

20 in vita Matbild. L. 2. c. 18.
Dodechinus ad a. 1110. Goldastus

Tom. uno p. 256. Matheus Paris.
ad a. 1112. Albericus ad a. 1111.

Vitriarius Illustratus p. 552. A-
ventinus L. 6. c. 2. Nicol. Aleman-

nus not. ad Procop. p. 23. Baronii
Annal. T. 12. ad a. 1112.

44 *De foro clericorum protestantium,*

rator illam Romano Pontifici concefferit, quis est, qui ignoret? Post illa vero tempora ubi sedem Apostolicam occupavit *Innocentius III.* qui omnem hanc potestatem a maioribus quasi hæreditario jure accepit; nullum est dubium majorem eum habuisse potestatem in concedendis privilegiis, legibusque sancendis, quam forsân Pontifices ante *Iustiniani* tempora habuerint. Etî ideo temporibus *Iustiniani* liberum fuerit forum suum prorogare, aucta tamen postea Pontificum potestate aliud quid constitui potuisse quis negat, præsertim cum *cap. 12. X. de foro comp.* Pontificum jam potestate stabilita, expressè Clericorum prorogatio sit prohibita. Possẽ ego illud argumentis ac testimoniis evincere quam plurimis, nisi res ipsa loqueretur illud tamen de Asylis, cum insignis & illustrius sit exemplum, ut reliqua omittam, præterire non possum. Quisenim nescit, primarium Consecrationis Templorum effectum esse sanctitatem eorum, qua ædificium per consecrationem pristinam naturam secularem amittit, & ab omni jure Laicorum in dominium Dei transfertur, cujus depositæ naturæ seularis, omnisque juris Laicorum cessantis effectus dicitur immunitas ecclesiastica. (1) Ad hanc vero pertinet *jus Asyli* quo confugientibus ad ecclesiam tutissimum præbetur receptaculum, ut sine sacrilegio extrahi non possint. Primitus enim Episcopi Imperatoribus persuasisse videntur, templis omnimodam immunitatem deberi jure divino, cum jam Seculo IV. frequentissima fuerint perfugia ad templa, ubi ab Episcopis, pœnam sanguinis vehementissime averfantibus, intercessionem emendicabantur miseri ad templa confugientes. Ast cum hoc jus statim ab initio in insignem abusum traheretur; illud valde limitare cœperunt Imperatores, ne nempe omni nebulonum turbæ ad templa confugienti concedatur securitas, sed ut extrahi possent & deberent 1) debitores publici

Simile ab A.
sulis.

(1) Conf. *Boehmeri Jus Eccl. Prot. T. 3. L. 3. T. 49. §. 17 seq.*

blici L. 1. C. Theod. de his qui ad Eccles. confug. & 2) delinquentes dolosi l. 3. C. & l. 4. C. Theod. eod. Restitutum vero est omnimodum *Jus Asyli* dolosis etiam delinquentibus (m) a Leone I. L. 6. C. eod. Justinianus (n) iterum correxerit Nov. 17. c. 7. in pr. Pontifex vero Innocentius III. c. 6. X. de immun. Eccles. eo hanc immunitatem extendit, ut neminem nisi publicos latrones & nocturnos depopulatores eximere liceret, ceteris autem quibuscunque facinorosis Asyli securitas permitteretur. Ex his, quis non, videt, licet res quædam ab Imperatoribus longe aliter sit ordinata, Pontificem tamen aliud quid constituere potuisse, præsertim potestestate pontificia in summo gradu constituta.

§. XIII.

De cetero inter omnes constat *Jus Romanum* non minus ^{Probatur II)} quam *Canonicum* plura de rebus Ecclesiasticis disponere, & ^{ratio decid.} quatenus cum *Jure Canonico* conspiret, magnum in foris ^{§i. IX. Quia} Protestantium exhibere usum; quatenus vero ei contradicat, ^{Jus Canon-} *Jus Canonicum* ei præferri solere: ex quo patet, quantam ^{cum Juri Ci-} teneat auctoritatem in foris Protestantium *Jus Pontificium*. ^{vili præfertur} Quod enim ad Decretales attinet; sunt illæ auctoritate Ponti- ^{etiam apud} ficum publicatæ & in vim Legum ecclesiasticarum per totum ^{Protestantes.} mundum dispersæ, & aucto dein per Germaniam Canonista- ^{Probatio pro-} rum numero praxis earum imo ipsius Juris Canonici Proces- ^{bationis ex} sus, hinc & inde invaluit, radicesque egit firmissimas. ^{hif. Jur. Can.} Praxin juris Canonici sub præsidio Episcoporum, & aliorum judicum ecclesiasticorum, imo ipsis adjuvantibus Imperato-

F 3

ribus,

(m) Conf. Engelbrechtii *Diss. de injusta Asyli immunitate Eccl. ad crim. dolos. extensa* C. II. & *Electa Jur. Publ. T. XIV, P. 1. n. 1. & P. III. n. 7.*

(n) Exemplum, ubi templa non fuere agnita pro Asylis a Theodora recenset *de Ludw. in Vita Justin. M. p. 167.*

ribus, magnum auctoritatis pondus in foris Germanicis esse consequutam, talo veritatis stat firmissimo, praesertim cum a Friderico II. & Rudolpho Imperatoribus, accedente publico ordinum decreto, confirmatum Seculo XII. fuerit *Jus Canonicum*, qualis confirmatio Juris Romani ostendi non potest. Quanquam quoque conatibus papalibus gravissime restiterunt imperatores, libertatem ecclesiarum Germanicarum & Imperii defendendo, id ipsum tamen nihil auctoritatis *Juris Canonici* per Germaniam detrahere potuit. Cumque conjuncto tunc temporis utroque Jure & Canonico & Civili hominibus persvaderetur secularem potestatem dependere a spirituali seu ecclesiastica, ideoque hanc illi esse praferendam, *Canonicum* subinde primatum retinuit, & Civile *Canonicum* fere subjectum mansit. Quoniam etiam quoad maximam partem negotia civilia respiciunt decretales, non est existimandum, quam dixi praeserminentiam tantum juri *Canonico* attributam fuisse in spiritualibus & ecclesiasticis, in materiis vero Civilibus *Jus Civile* fuisse praerlatum, sed statuendum potius, Clerum Pontificium Laicis *Jus Canonicum* quoque quoad haec negotia variis sub praetextibus, pietatis nimirum, aequitatis, glossatorum auctoritatis, combinationis denique Juris Canonici & Civilis, obrulisse, Et licet postea ineunte Reformatione Lutherus omnem lapidem moveret in extruncando *Jure Canonico*, non potuit tamen prohibere, quin Juris Canonici auctoritas eo magis promoveretur, ut nullum indicium factae alicujus mutationis & abrogationis adduci possit, imo potius ut pro observantia hujus juris anxie laborarent *JCti* rem eo reduxit. Quando vero quidam in eo sunt, ut usum *Juris Canonici* in foris Protestantium ad certa capita reducant, in aliisque ejus usum esse nullum contendant: incerta tamen horum capitum enumeratio, partim quia *Jus Canonicum* ante Reformationem in totum fuit receptum, & de restrictione ejus post reformationem ad certa capita non constat, partim

partim quia praxis contradicit, quæ sese his limitibus non adstringit, partim denique, quia DD. ipsi inter se non satis conveniunt, alique plura, alii pauciora capita enarrant. Neque illi ferendi sunt, secundum *Boehmerum in J. Prot. Eccl. L. 1. T. 2. §. 71.* qui regulas adhuc quasdam his capitibus superaddiderunt, quia sæpe factum, ut errores glossatorum per aucto ritatem Juris Canonici jus constituerint, cum illi doctri ^{na} morali antiquitatibusque Romanis plane destituti in ard ^s quæstionibus se se aliosque deceperint, & pontificibus ad ^d ec etales epistolas concipiendas auctores fuerint. Atque no n solum in causis civilibus, sed etiam Ecclesiasticis in foris protestantium insignem præstare usum etiam ex eo Patet, quod ordinationes Ecclesiasticæ a Principibus introductæ ex *jure Canonico* magnam partem extractæ videntur, idæ que, si quid dubii adhuc occurrat, ad illud recurrendum sit. Illud adhuc disceptatur, utrum in omnibus *Jus Canonicum* receptum, an tantum in quibusdam. Quod ut removeam, ante omnia Illustris Domini Boehmeri sententiam quæ palmam omnibus aliis præripit, adhibebo, qui asserit, generaliter olim fuisse receptum *Jus Canonicum*, & generaliter quoque retentum, sed per ordinationes ecclesiasticas in multis capitibus limitatum, sicut ipsum *Jus Canonicum* inter catholicos novioribus legibus in multis correctum emendatumque est. Dum autem dico, generaliter illud esse retentum, id tantum assero, ad certa quædam capita usum ejus inter Protestantes restringi non debere, neutiquam vero, promiscue & abque judicio *juris Canonici* traditiones inter Protestantes admittendas, sed potius media via incedendum, ut neque in totum decisiones hujus juris rejiciamus neque temere & sine debito examine easdem sequamur. Ex quo luce meridiana clarius elucet, deficientibus Ordinationibus Ecclesiasticis apud Protestantes *Jus Canonicum* adhuc in subsidium florere, adeoque *juri Civili* præferendum. Si ve

ro est præferendum *Juri Civili* & adhibendum deficientibus Ordinationibus Ecclesiasticis litem non dirimentibus, sequitur, in prorogatione fori Clericorum dispositionem *Juris Canonici* esse arripiendam. Nam cum *Electo Saxonie Potentissimus in Eccl. Ordin. sub Tit. von beydem Consistoriis. cap. 7. §. Alle Sachen die Pfarrer, Kirchen und Schuldiener, Vocacion, Amt, Dienst, Leben und Wandel, Translation, Dimission, Suspension, Handlung und Verbrechen, belangend;* expresse secularia & Ecclesiastica judicia separaverit & certas causas foro Ecclesiastico alligaverit, neque fori prorogationem Clericorum exceperit, etiam in hoc casu *Juri Canonico* standum autumo, præsertim cum verum sit rationem legis semper respiciendam, qualis hoc loco a *serenissimo Electore* adhibetur, ne confusio inter causas oriatur, sed omnia bono ordine tractentur. Et sicuti pro diversitate ordinum diversa etiam judicia & dicasteria reperiuntur constituta, ne omnes sine discrimine coram uno conveniantur tribunali: ita etiam principibus & statibus Imperii Evangelicis, ad quos per transactionem Passaviensem & pacem religiosum jurisdictionis episcopalis quasi postliminio est devoluta, æquum visum fuit, certa instituere judicia Ecclesiastica, iisque tam Ecclesiasticas quam Politicas personas præficere, coram quibus Clerici conveniantur.

§. XIV.

*Ratio dubi-
zandi III)
Quod hierar-
chiam Papa-
tem suffulciat.*

Quod reliquum est, & primo ponendum fuisset loco, sum in eo, ut dubium ab omnibus fere motum, removeam. Objiciunt enim, desistendum esse ab omnibus conclusionibus, quæ ex principiis fluunt a nostratibus vel rejectis, vel cum statu ecclesiarum nostrarum pugnantibus, & hierarchiam papalem suffulcentibus. Iam vero, interdictionem prorogationis fori ex reprobatis principiis habere originem: Ergo etiam hoc assertum a Protestantibus longe alienum esse debere. Et ego non tenaciter pernegabo, hæc primo quidem intui-

intuitu videri quam verissima; sed si intus ea aspicias, ea non plane nostram sententiam evertere cognosces. Fatetur enim *Thomafius ad Lancellorum p. 1244.* ipsam divisionem iudiciorum in civilia & ecclesiastica, & causarum in civiles & ecclesiasticas, in se non magis vitiosam esse ac divisionem in iudicia civilia & criminalia, civilia item & militaria, in causas feudales & non feudales; sed in expositione & praxi hujus distinctionis multos errores multaque vitia fuisse commissa, contendit. Quin imo si temere affirmare anniteremur, omnia ista, quæ ex principiis a Protestantibus nunquam admissa originem ducunt, esse e medio tollenda, quæ quæso! rerum facticia? quanta immutatio in causis matrimonialibus (a) aliisque suscipienda foret? (b) At enim vero, quis non videt

Ratio decid. a Testimonio Thomafii.

Ratio decid. quia alias longe plura & majora e medio essent tollenda, quæ hierarchia a Principali nunguam.

(a) Quem fugit? causas matrimoniales ad forum Ecclesiasticum pertracta esse a Pontificibus ad hierarchiam corroborandam sub prætextu sacramenti, quam fictionem optime inspexerunt ac cognoverunt Protestantibus. Neque ipsorum Protestantium ratio, quæ vulgo reddi solet, omni exceptione major esse videtur; quod sit matrimonium status a Deo ipso introductus. Claudicat enim consequentia, cum etiam alii status a Deo constituti deprehendantur v. g. Status militaris. Neque matrimonialia ideo ad Consistorium pertineret, quia sint causæ conscientie. Id enim si supponas, omnes causæ, quas modo tibi finges, conscientiam stringent, adeoque omnes ad consistorium essent referendæ. Conf. *Thomafius ad Lancell. p. 1255.*

causarum recenset de *Ludw. in Comm. ad A. B. T. l. p. 294.* v. g. ipsa Electio adhuc Imperatoris Romani in Templis fit. Promotiones Doctorales & Magisteriales. Uactiones Regum & Coronationes. Sponsalia nihil sancti in se habent, sed quia ab initio preces publicæ ea de causæ in Ecclesia fundebantur, successu temporis mos introductus, ut sine Clerico nulla celebrentur sponsalia. Edictales Citationes *Nubentium* ad curiam pertinent & tamen Clericis sibi has sumferunt. Nomina olim imponebantur in curiis, sed Clerici ad sacrum fontem traxerunt. Sepultura etiam olim ad rem politicam pertinuerunt, verum hodie Clericorum præsentia in iis omne fert punctum. Manumissiones & adoptiones olim in Ecclesia instituebantur, & quæ sunt plura.

(b) Totum catalogum talium

G

ratio decid. 3.) a Principis arbitrio dependere, utrum velit usum eorum subditis permittere? ac causas matrimoniales Consistorio tradere, an minus. Atque ut omnia in unum complectar, quia *dependent ta- men omnia hæc a Princi- pe, quæ tali.*

ratio decid. 4.) principes ha- bent longas manus, pos- sunt hodie per facile Cle- ricorum a- ctum infringere.

ratio decid. 5.) permanent. Clerici nihilominus sub potestate Principis hæc Consistoriis adscribantur. Quia Consistorium a Præ- se ut aliud judicium seculare dependet.

a Principis arbitrio dependere, utrum velit usum eorum subditis permittere? ac causas matrimoniales Consistorio tradere, an minus. Atque ut omnia in unum complectar, quia Principi vi summi circa sacra juris relicta est potestas ordinandi causas ecclesiasticas, poterit etiam Clericos Consistoriis ita adstringere, ut prorogare illud forum, plane non valeant. Denique hierarchia Episcoporum fulcra subijci per Clericorum subjectionem, aperte falsum atque contra faciem præsentis Reipublicæ Status est. Quia non amplius duo diversa in Republica summa Regimina, Imperium & Sacerdotium occurrunt per §. II. (b) (c), sed omnia a Principe reguntur, qui Episcopos in ordinem redigere, conatibusque eorum obicem ponere, si velit, potest. Accedit, quod non possit dici, Episcoporum potestati subijci, & a potestate Principis seculari plane eximi Clericos per fori privilegiati constitutionem: permanent enim omnino sub potestate Principis seculari, licet aliud habeant nomen, quia hoc ipsum forum quod agnoscunt, perinde, ut omnia cetera judicia, a Principe est ordinatum ab eoque dependet. Quapropter adimi quid superæ præmæ Potestati videtur, quæ Consistoria constituit, personasque certas nempe Clericos illis adscripsit, si illi aliud iudicium sibi eligere in animum inducant.

§. XV.

Ratio dubi- tandi IV. quod reconventio sit species pro- rogationis.

Novum in mentem mihi venit hæc spernendum dubium, quod Thesis meam primo aspectu destruere videtur. Est scilicet illud ex §o. III. desumptum, in quo prorogationem fori descripsi, eamque divisi in *conventionalem* & *legalem*. Hæc *legalis* vero, quia omni actori necessitatem imponit forum suum prorogandi, quod fit per reconventionem, scriptulum excitat, utrum Clerici etiam, si coram seculari iudice actores fuerunt, in eodem iudicio reconveniri possint. Id quod si verum, exinde inferri poterit: Prorogationem fori Cleri-

Clericalis non adeo rigorose prohibitam & interdictam esse, ac interdicti posse. Multi enim sunt ex jure Consultorum numero Viri in jurisprudentia haud parum excellentes, quos hac in causa fluctuare & inter se dissentire videas. Et sane *arg. negant. 1* multum dubii in eo latet, quod tam Jure Civili, quam Jure Canonico sancitum, (a) quemlibet actorem coram eodem iudice reconveniri posse, coram quo reum convenit, etiam si intuitu personæ actoris plane incompetens existat. Neque *arg. urgent. 2* Clericus actor in ullo jure ab hac regula expresse excipitur, nullusque textus, quo Clericus actor reconventionem coram eodem iudicio etiam Laico declinare queat, proferri in medium potest. At enim vero hi textus in genere tantum *arg. affirm. 1* de reconventionem loquuntur sine respectu ad Clericos, neque in mentem legislatoribus tam civilium legum quam Canonum venisse his in locis divisionem Laicorum & Clericorum, privilegiique fori Clericorum meminisse, arbitror, sed potius naturam tanti privilegii requirere censuerunt, ut a reconventionem quoque in foro Laicorum sint immunes. Præmissis *arg. affirm. 2* cum in Jure Civili, Auth. Statuimus. C. de Episc. & Cleric. Laici Clericos in quæstione criminali, aut civili ad iudicium seculare trahere prohibeantur, & Jus Canonicum ejusmodi reconventionem vetuisse videatur, dum generali sanctione ipsam conventionem prohibuit can. 5. 6. 8. & 14 C. XI. q. 1. & cap. 4. 8. 10. X. de Judic. c. 2 & 7. X. de foro comp. & cap. un. de Cleric. conjugat. in 6to. Distingit equidem Dominus *Respondetur* Fleischerus in *Dissertatione de Recon. Cleric. in foro Laico.* *Fleischer.* *rum p. 29.* inrer causas privilegiatas v. g. spirituales, eique annexas, & inter causas communes; ita ut, quod ad has attinet,

G 2

(a) Secundum Jus Civile illud affirmatur ex l. 22. ff. de Judic. l. 14. auth. Consequenter C. de sent. & interlocut. omn. jud. Nov. XCVI. c. 2. Ex Jure Canonico

profertur c. 1. & 2. X. de mut. petit. & c. 3. X. de Rescript. in 6to. conf. *Thomas. ad Lancell. p. 1478.* *1479 Brunm. ad ff. L. 5. T. 1. l. 22. q. 2. 3.*

net, locum habeat reconventio Clericorum in foro Laicorum, & proinde Clericus in eodem actor, rursus ut reus ibidem reconveniri possit, secus obtineat, ubi causa reconventionis spiritualis sit. Verum enim vero quia lege non distinguente, nec nostrum est distinguere, has leges sine distinctione inter causas spirituales & communes accipiendas esse duco. Quæ responsio etiam ad reliqua Viri Consult. argumenta pertinet, si ita pergit: Deinde, diligentius expensi textus ex jure utroque allegati, quo minus evertant hanc distinctionem, impedimento est, quod intelligendi sint de *conventionne principali*, & prorogatione jurisdictionis, quæ est *hominis & voluntaria*, non de reconventionem, & prorogationem necessaria. Dum enim in his textibus nulla sit mentio distinctionis in prorogationem legalem & conventionalem, nec nostrum erit ita distinguere, textusque citatos ita explicare Non mihi animus est omnia, quæ in cit. Disp. allata sunt persequi. Unum quod maximum videtur tantum attingam argumentum. Nimirum alterum ponit suæ sententiæ fundamentum pag. 30. in eo, quod Clericus temere conveniens Laicum, ab hujus judice, coram quo causa cecidit, in expensas condemnari possit, per §. i. Inst. de pœn. temer. litig. l. 79 ff. de judic. Auth. Post Jusjurandum C. d. tit. Ex quo concludit, Si Clericus temere conveniens Laicum in expensas condemnari potest a judice Laico, sequitur, quod Clericus conveniens Laicum ab hoc reconveniri etiam possit in foro Laicorum. Sed qui connexionem hujus propositionis probe expendit, videt facile, eam non firmo satis pede esse sussultam, cum natura Processus postulet, ut ille, qui causa cadit, five sit actor five reus in expensas condemnatur. Hinc si actor est Clericus & perdit causam, non potest non condemnari. Ex hoc ipso vero ad reconventionem adstruendam non valet conclusio. Condemnatio Clericorum temere litigantium sine dubio paucæ loco judici Laico permixta est, ut nempe Clerici

arg. negans. 3)
ea mente Elei-
seberi.

arg. affirm. 3)
desumentum
a) ex natura
Processus.

Esja Brochar-
dico: Odiosa

deterreantur ab improba conventione Laicorum, hæc autem ^{sunt restrin-}
 poena odiosa est quam maxime, & in odium horum temere ^{genda magis,}
 convenientium statuta. At de odiosis inter vulgus notum est ^{quam exten-}
 verbum illud: Odiosa non sunt extendenda sed restringenda. ^{denda.}
 Ideoque palam est, reconventionem hanc Clericorum coram
 seculari iudice ex hoc fundamento nunquam probari posse.
 In primis cum *Dn Robertus König*, in meam sententiam eat, ^{et a restim.}
 quem quidem *Dominus Auctor* refutare alaboravit, sed sine ^{Königii.}
 sufficientibus fundamentis ac rationibus. Ille enim ad Tit.
 de mut. petit. §. 3. n. 10. inquit, *condemnationem partis victæ in*
expensas causæ principali necessario connexam fore; sed recon-
ventionem ex sola voluntate libera conventi originem suam trabe-
re. Quocirca argumentis in cit. Dissp. cap. 3. dissentientium ^{Ratio dec.}
 allatis, quæ non satis refutata sunt ab auctore, album mihi ad- ^{dendi 1).}
 dere liceat calculum, atque ea pro corroboranda mea thesi hoc
 in loco inferere. Quorum primum & maximum est, quod,
 si Clericus a Laico reconveniri possit coram iudice in foro
 Laicorum, sequatur, quod privilegium fori, quod toti Cle-
 ricorum ordini semel concessum, facili negotio eludatur.
 Alterum est, quod Clericus coram iudice in foro Laicorum ^{Ratio decid. 2)}
 conveniri nequeat, adeoque etiam eum ibi reconvenire non
 liceat. Hoc enim factò Clericus subiceretur iudici inferioris ^{Rat. decid. 3)}
 ordinis, cum tamen cum cura cavendum, ne quid statui ac ordi-
 ni suo noxium admittat. Tertium se se fundat in eo, quod ^{Rat. decid. 4)}
 Clericus non possit prorogare jurisdictionem iudicis Laici,
 quia renunciare privilegio fori sui nequit per c. 12. X. de foro
 comp. Tantum itaque absit, ut Clericus in foro Laicorum ^{Rat. decid. 5)}
 reconveniri possit, quia per reconventionem inducitur quæ-
 dam prorogatio. Quartum & ultimum probat, generalem
 dispositionem, non comprehendere ea, quæ specialem exi-
 gunt expressionem. Qua de causa regula illa generalis, vi cu- ^{Rat. decid. 6)}
 jus actor coram eodem iudice a reo reconveniri potest, ad spe-
 cialem istam dispositionem non est extendenda, qua decerni-

54 *De foro clericorum protestantium,*

tur, quod clerici a Laicis in horum foro reconveniri queant.
Rat. decid. Quibus ego argumentis unum addam adhuc firmissimum
 fundamentum, desumptum a comparatione Vasallorum cum
 Clericis. Illos enim in tractandis causis feudilibus neque per
 reconventionem ad forum ordinarium trahi posse certum est,
 vide *Exc. ll. Domini Mencken. Disp. de foro comp. Vasall.*
Simult. Invest. Sc. p. 8.

§. XVI.

Usus Practi-
cus hujus Lib-
eris.

Sentio nunc Lectorem benevolum expectare atque a me
 exigere, ut pensitatis jam principiis ac fundamentis sententia
 meae excussis usum quoque practicum illius proponam. Sed
 licet fatendum mihi sit ingenue, omnem ferme Practicorum
 multitudinem, a mea abhorreere opinione, neque non nisi
 paucos alium sententia meae addere calculum; non possum
 tamen eorum rationibus in aliam partem traduci, quia illae tam
 infirmae sunt, ut eam, quam sequuntur sententiam, mihi non
 persuadeant. Recedit a me sententia *Schilterus L. I. Inst. Jur.*
Can. T. 18. §. 9. ex erroneo principio, ac si privilegium fori or-
 dini quidem datum esset, non tamen ut *universis*, (a) sed ut *sin-*
gulis, & hinc sequeretur quod Clericus renuncians & jurisdic-
 ctioni alienae se subjiciens, de jure suo quidem detraheret,
 non vero de jure publico. Verum in sententia, quam
 praeme fero, tamdiu persevero, usque dum mihi pro-
 batum fuerit contrarium. Deinde nec comes nec socius
 est nostrae sententiae *Zieglerus ad Lancell. Lib. III. T. I.*
§. 4. verbo Pactionibus: ejus tamen sententiam cum jam
§. VIII. adduxerim, (b) nunc ei non immorabor. Neque
Bergeri Oec. Jur. nostrae adstipulatur sententiae *Bergerus in Oeconomia Juris*
L. IV. T. 4. §. 3. n. 4. qui eodem cum Schiltero utitur argu-
 mento, dum concedit *sigillatim & in specie, non in universum* &
in

(a) *Cujac. B. Strauch. ad L. de-*
cif. Diff. 1. c. IV. 32. seqq. Grevous
Concl. Pract. 37. n. 14. seqq.

(b) Vide supra plura testimonia
 §is VIII. IX. X. XI.

in genere renunciare posse: (c) sed hoc ipsum nititur illo præjudicio ac si Clericis, ut singulis, datum esset hoc privilegium, & per bonam consequentiam etiam singuli ei renunciare possent. Tandem nec nobis assentitur Stryckius de Caut. Cont. Sect. I. c. 5. §. 18. (d) qui ubi exceptiones generales in omnibus contractibus adhiberi solitas, enarrat, exceptioni fori primum locum attribuit. Et licet de renunciatione fori Clericorum dubius sit; illud tamen dubium removet, inquiens: *Verum cum ratio hujus capituli dudum impugnata a Cagacio, nihil enim ordini decedit ex unius Clerici renunciatione, merito inter Evangelicos valere renunciationem Clerici dicimus.* At enim vero jam antea monui in honorem Episcoporum concessum esse hoc privilegium, quibus per renunciationem subditorum deteriorari nequit. Beyerus equidem in *Delineatione Jur. Civilis Tit. de Jurisdictione Posit. 40.* putat, renunciationem Clericorum valere in uno alteroque casu, non autem in totum, si nimirum omnem prorogare vellent jurisdictionem, neque amplius Consistorium pro judice recognoscere. Sed ego etiam hac in decisione dubius ancepsque hæreo, & non video, quare Prorogationem Clericis in odium Consistoriorum largiamur. Favet meæ sententiæ Vir iudicii acumine præstantissimus beatus Titius, qui in *Jure Privato p. 1134. §. 9. ait. In Territoriis Protestantium, utrumque forum, ab eodem principio, dependet, hinc ex voluntate imperantis hac de re judicandum est. Non videtur igitur manente statu Clericali, Clericos foro suo renunciare posse, ne jurisdictiones turbentur.* (e) Secutus etiam est hanc sententiam (f) ICtus & Legum & Litiū peritissimus, Barthius in *Hodegeta forensi Cap. I. de Processu in genere §. III. dum*

Stryck.

Beyerus.

Titius.

Barthius.

(c) Eiusd. sententiæ est Stryck in *Not. ad Brunm. Jur. Eccl. L. 3. c. 7. §. 12.*

(d) Et supra §. IX. n. c)

(e) Vide & ejusdem *Probe L. II.*

c. 6. §. 19.

(f) Item & Dn. Mencke in *Synops. ff. L. V. t. i. §. 43. & Brunm. in Conf. 142. & in ff. L. 2. T. 1. l. 18. n. 2.*

56 *De foro clericorum protestantium, &c.*

dum Aduocatis Examen iudicis competentis commendat, & in not. b) rationem eius exhibet eam verbis: *Quia militum, Clericorum & studiosorum fora improrogabilia esse asseruntur, adeo ut nec contra eos ab incompetente iudice lata sententia rei iudicata vires consequatur, nec executioni demandari queat, quin veritum illud examen appellatur, & actor jure agendi iudex vero in causa militari ad eum non pertinente cognoscens capitali animadversione in l. 5. C. d. jurisd. omni iudic. punitur &c.*

§. XVII.

Conclusio.

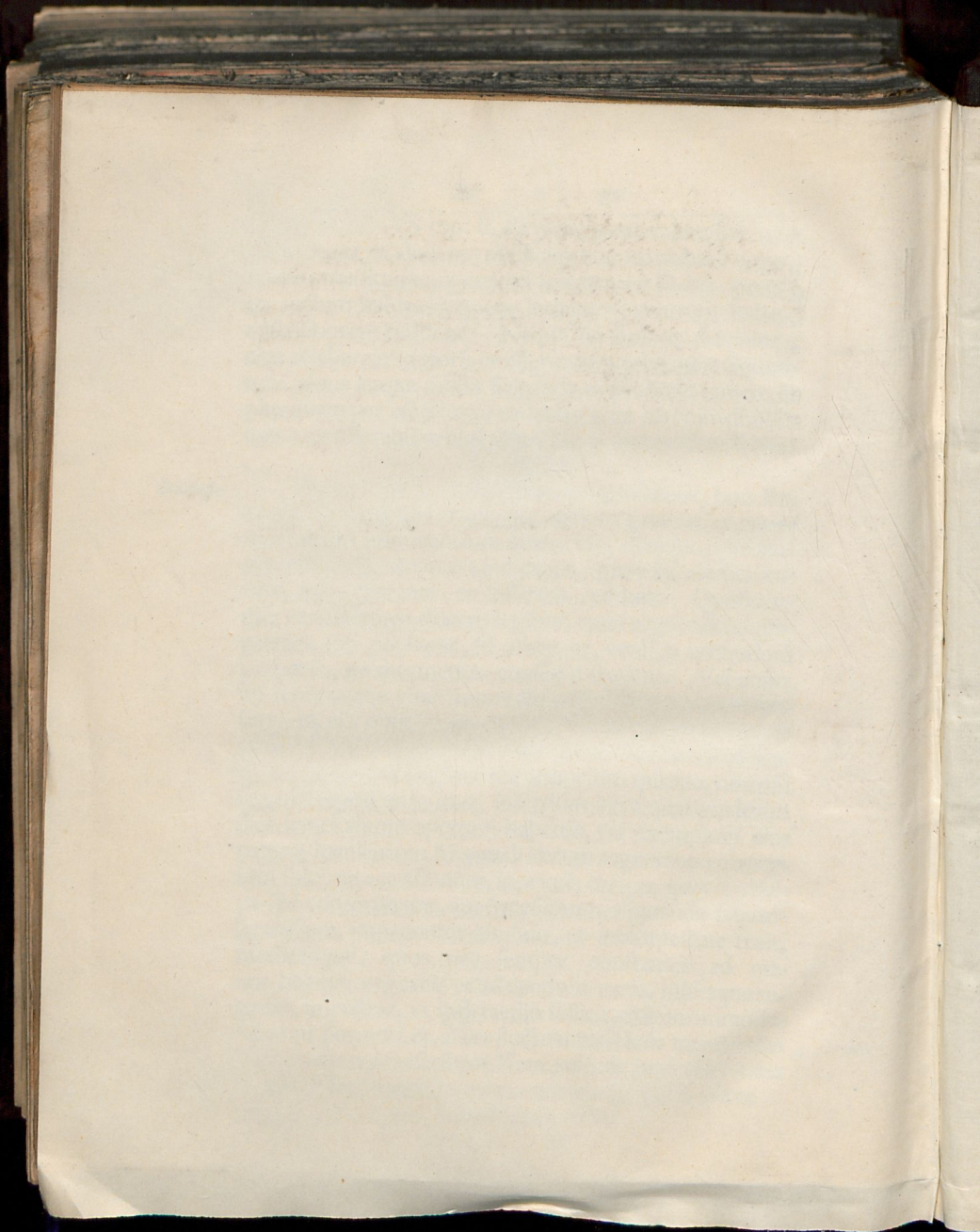
Qua de causa, cum interdictionem prorogationis fori Clericorum etiam apud protestantes ex ipsis Protestantium principiis fluere, rationibus hisce firmissimis demonstratum dederim, coronidem meam imponam Disputationi. In qua si cui nonnulla dubia videantur, eum rogo, ne coram interprete malevolo me conveniat, cujus forum sine dubio declinabo, ad lectorem candidum & æquum provocaturus.

T A N T U M.

ERRATA.

p. 4. linea 17. Col. b. lege *ingenia* pro *igenia*. p. 9. a. 21. adde *Falluntur igitur, qui &c.* p. 14. b. 12. lege *posteriori* pro *postiori*. p. 15. 3. lege *precedente* pro *poecedente*. p. 19. a. 16. l. *Tu*, pro *Te*. p. 21. 1. lege *æque ac* pro *atque*. p. 24. 20. lege *ventilatis* pro *ventilitatis*. p. 26. 8. lege *Audientia* pro *Audientia*. p. 27. a. 3. lege *Juris* pro *Juri*. p. 29. 19. lege *assereret* pro *asseret*. p. 32. a. 1. lege *Stryck* pro *Stück* & 8. lege *ordini* pro *ordine*. p. 40. 2. lege *subordinatione* pro *subordinationes*. Et post *Episcopi* fac *comma*. p. 46. 4. lege *Seculo XIII.* pro *XII.* p. 48. 19. lege *religiosam* pro *religiosum*, reliqua.

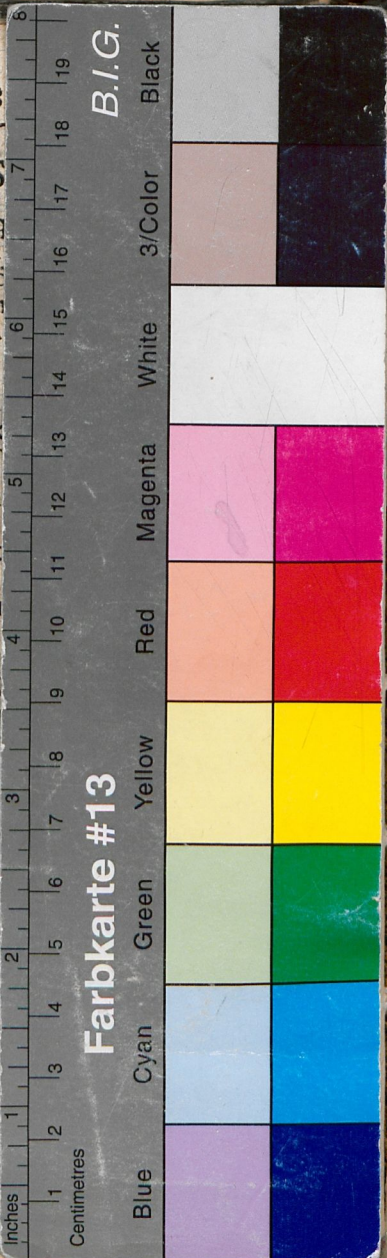
* * *

Leipzig, Diss., 1731 11-Z
X 241 7837

2457

1731,43
M

28

DISSERTATIO INAUGURALIS
 JURIDICIALIS ECCLESIASTICA,
 DE
FORO CLERICORVM
PROTESTANTIVM,
 CONSISTORIO, NON PRO-
 ROGABILI,
 QVAM EX DECRETO ET AVCTORITATE,
 INCLVTI, QVI LIPSIAE VIGET,
 ICTORVM ORDINIS,
 PRO ROSTRIS CONSVETIS, ABSQVE PRAESIDE,
AD SVPREMOS IN VTROQVE
 IURE HONORES, AC PRIVI-
 LEGIA DOCTORVM
 CAPESSENDA,
 DEFENSVRVS EST
 Traugott **THOMASIVS,** LIPSIENS.
 DIE XVI. AVGVST. MDCCXXXI

LIPSIAE, LITTERIS BREITKOPFII

